

77

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ Δ. 27973
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑ. ΟΓΗΣ 29/3/91
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

ΚΟΝΙΤΣΑ

30 γένναρης - φλεβάρης 1990

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Το κέντρο υγείας	201
Κοινότητα, Παράδοση, Σύλλογοι Β. Νιτσιάκου	202
Κονιτσιώτικα ανέκδοτα Α. Ευθυμίου	203
Το γεφύρι της Ζέρμας Ι. Τσάγκα	205
Η Δροσοπηγή και το γεφύρι της Θ. Ζιώγα	209
Η τελευταία αρκούδα του Πίνδου Δ. Χατζή	212
Μοναστήρι-Μόλιστα-Γανναδιό Γ. Δερμιτζάκη	215
Αποκριάτικα ξεμασχαρέματα Ι.Τ.	215*
Εύθυμες ιστορίες Σ. Οικονόμου	216
Πνευματικό Κέντρο Πυρσόγιαννης Ν. Τσίπα	220
Δοξασμένη κοιλάδα Η. Παπαζήση	222
Η μέλισσα Σ. Τουφίδη	224
Ευχάριστη είδηση Λ. Εζνεπίδη	226
Χώροι άθλησης Ι.Τ.	227
Συνεστίαση αποφοίτων Ν. Ρεμπέλη	228
Εξωραϊστικός σύλλογος Κόνιτσας	229
Η πίτα Πηγιωτών Νικανοριτών Β. Βουρδούκα	230
Σύλλογος Εξοχιτών Γ. Τυμφαίου	231
Πολυτεχνείο Α. Κορτσινόγλου	232
Για αυτούς που φεύγουν Ε. Μπούνα	233
Σχόλια-Ειδήσεις	234
Κοινωνικά	235

Στις πλαγιές της Τύμφης
Φωτ. Σ. Τουφίδη

Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος
Τσούβαλη Κατερίνα

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:
Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 500
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Το Κέντρο Υγείας

Όταν ανακοινώθηκε από την Κυβέρνηση η ίδρυση Κέντρου Υγείας και στην Κόνιτσα, όλοι οι κάτοικοι της Επαρχίας μας ένιωσαν μεγάλη χαρά και ανακούφιση. Επιτέλους θα λυνόταν το πρόβλημα ιατρικής περίθαλψης.

Ένα πρόβλημα που ταλάνιζε από καταβολής κόσμου αυτόν τον τόπο. Όλοι ελπίσαμε πως σύντομα θα γινόταν και θα λειτουργούσε το Κ.Υ. Εμείς εδώ στην Κόνιτσα είχαμε κι ένα λόγο παραπάνω να 'μαστε αισιόδοξοι, γιατί υπήρχε το παλιό Νοσοκομείο· υπήρχε, τέλος πάντων, κάποια υποδομή...

Από τότε πέρασαν χρόνια. Σ' αυτό το διάστημα άρχισαν οι διαδικασίες αποδέσμευσης του παλιού Νοσοκομείου, που ανήκε στον Ερυθρό Σταυρό, προκηρύχτηκαν οι θέσεις για την πρόσληψη

γιατρών, άρχισε η επέκταση και τροποποίηση του υπάρχοντος κτιρίου και δημοσιεύτηκαν και τα ονόματα του επιπλέον προσωπικού που θα προσλαμβάνονταν.

Σήμερα πού βρίσκεται η κατάσταση; Ο καιρός περνάει και ακόμα το κτίριο δεν τελείωσε. Πότε θα εξοπλιστεί με τα απαραίτητα μηχανήματα, πότε θα συμπληρωθεί το προσωπικό, πότε, τέλος πάντων, θα λειτουργήσει το Κ.Υ; Ρωτάει μ' αγωνία ο κόσμος της Επαρχίας μας, ρωτάμε κι εμείς τους Υπεύθυνους: ΠΟΤΕ ΘΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ ΤΟ Κ.ΥΓΕΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ; Νομίζουμε ότι είναι η ώρα να κινητοποιηθούμε όλοι: Δήμος - Σύλλογοι - Λαός, γιατί στον τόπο μας βρίσκεται το δίκιο του αυτός που φωνάζει δυνατότερα. Και ο αγώνας για τούτο το δίκιο αξίζει πίοτερο. Η υγεία είναι πρώτιστο Αγαθό!

Κοινότητα, Ταυτότητα, Παράδοση και οι Σύλλογοι

Τείνει να γίνει κανόνας πλέον η μουσειακή αντιμετώπιση των ορεινών κοινοτήτων και η παράδοση να ορίζεται ως corpus απολιθωμένων πολιτισμικών στοιχείων που αναζητείται περισσότερο στους πεθαμένους παρά ανάμεσα στους ζωντανούς. Όμως παράδοση είναι ένα σύνολο δυναμικών προδιαγραφών για τη ζωή που κληροδοτεί η μια στην άλλη γενεά στα πλαίσια ενός κοινωνικού συνόλου και ως τέτοια πρέπει να αντιμετωπίζεται δυναμικά.

Δυστυχώς αποτελούν εξαιρέσεις οι πολιτιστικοί σύλλογοι, αδελφότητες ή οργανισμοί που δραστηριοποιούνται έχοντας ως βάση μια τέτοια δυναμική προσέγγιση στην παράδοση, την «παραδοσιακή» κοινωνία και τον πολιτισμό της. Οι περισσότεροι εξαντλούνται στη ρομαντική αναπόληση του παρελθόντος, την εξύμνηση διαπρεψάντων συγχωριανών και το πολύ στον εξωραϊσμό των χωριών τους. Το Κέντρο Ερευνών Ζαγορίου ομολογουμένως θεωρητικά και πρακτικά ευτυχώς κατάφερε να ξεφύγει από τα πλέγματα της παρελθοντολογίας του ανούσιου τοπικισμού και να υιοθετήσει μια ζωντανή στάση και άποψη τόσο για το παρελθόν όσο και για το παρόν. Αποτελεί πια κοινή διαπίστωση όσο και τεκμηριωμένη επιστημονική άποψη ότι η ενσωμάτωση των ορεινών κοινοτήτων στην αναπτυσσόμενη εθνική οικονομία και κοινωνία οδήγησε στην παραγωγική απονέκρωσή τους και στην δημογραφική αφαίμαξή τους.

Η εποχική μετανάστευση του ανδρικού πληθυσμού, ο ταξιδιωτισμός της οθωμανικής περιόδου έδωσε τη θέση του στη μαζική έξοδο των κατοίκων προς τα αναπτυσσόμενα αστικά κέντρα της Ελληνικής επικράτειας.

Η πληθυσμιακή αυτή αιμορραγία που κατέληξε από τη μια στην ερήμωση των χωριών δημιούργησε από την άλλη το ενδιαφέρον φαινόμενο της διασποράς. Επιτόπιες έρευνες σε πληθυσμούς αυτού του είδους έχουν αποδείξει ότι η πλήθυσμιακή έξοδος και η ερήμωση των χωριών δεν σήμανε και τον θάνατο της κοινότητας. Αντίθετα η κοινότητα ως αίσθηση επιβίωσε και αναπαράγεται ακόμα και σήμερα στα αστικά κέντρα. Μπορούμε να πούμε πως παρόλο που η υλική βάση εξανεμίσθηκε το πνεύμα της κοινότητας επέζησε.

Οι Αδελφότητες που μεταγενέστερα εξελίσσονται συνήθως σε πολιτιστικούς συλλόγους εκφράζουν εύγλωττα το παραπάνω φαινόμενο. Οι ανάγκες επιβίωσης και προσαρμογής στους νέους χώρους εγκατάστασης συντελούν στη συσπείρωση των εν διασπορά συμπατριωτών κατά έναν τρόπο που οδήγησε στην δημιουργία επίσημων θεσμών, των αδελφοτήτων, που σε μεγάλο βαθμό έφτασαν να υποκαθιστούν τις κοινότητες. Η αρχική λειτουργία των αδελφοτήτων ήταν κατά κάποιον τρόπο διαμεσολαβητική με την έννοια ότι βοηθούσαν στη μετάβαση από μια κατάσταση σε μια άλλη των ανθρώπων που έφευγαν από τα χωριά και εγκαθίσταντο σε αστικά κέντρα της Ελλάδος και των εξωτερικού.

Στους κόλπους αυτών των πυρήνων λειτουργούσαν συνήθειες και αξίες της πατρίδας τέτοιες που διευκόλυναν την επιβίωση και προκοπή των παροικιών. Η αλληλοβοήθεια και η αλληλεγγύη του αναπτύσσονται στις σχέσεις των συμπατριωτών υιοθετούνται και επίσημα από τα καταστικά των Αδελφοτήτων.

Πώς Ξεπληρώθηκε μια Γούρνα Ασβέστη

(Κονιτσιώτικα ανέκδοτα)

Το ανέκδοτο που θα αφηγηθούμε είναι μέχρι κεφαίας αληθινό. Μόνο τα ονόματα των πρωταγωνιστών του είναι αλλαγμένα για ευνόητους λόγους. Συνέβηκε δε εδώ και τριανταπέντε χρόνια περίπου.

Η Μαγδαληνή (της δίνουμε ένα τυχαίο όνομα) μιά όμορφη και στρουμπουλή ζωντοχήρα έφτιανε το σπίτι της και ένα από τα κυριώτερα οικοδομικά υλικά που της χρειαζόταν ήταν και η ασβέστη. Παράγγειλε λοιπόν σ' έναν ασβεστοποιό,

ασβεστέμπορο της εποχής εκείνης και της έφερε αρκετή ποσότητα· τόση που γέμισε μια μεγάλη γούρνα που είχε σκάψει στο μπαχτσέ της.

Έφτιασε, τελείωσε το σπίτι της, μπήκε και μέσα και κάθησε, αλλά ο ασβεστέμπορας ο Φάνης (ας τον πούμε έτσι) περίμενε ακόμα την εξόφληση του λογαριασμού· δεν είχε πάρει ούτε δεκάρα. Και αφού της ζήτησε τα χρήματά του αρκετές φορές, αναγκάστηκε να της κάνει αγωγή στο Δικαστήριο και να

Ωστόσο το ενδιαφέρον ξενιτεμένων για τη γενέτειρα δεν έσβηνε. Αρχή των αδελφοτήτων αποτελούσε και η βοήθεια υλική και ηθική προς την πατρίδα. Αυτό μεταφράζονταν σε συγκεκριμένες ευεργεσίες προς την γενέτειρα κοινότητα και τα μέλη της, πέρα από τα εμβάσματα που στέλνονταν σε οικογενειακά πλαίσια.

Παρατηρείται έτσι ένα είδος διττής στόχευσης των αδελφοτήτων, από τη μια η ένταξη προσαρμογή και εξέλιξη στον νέο περιβάλλον, από την άλλη η βοήθεια προς τον παλαιό κόσμο που άφησαν πίσω. Αυτό φανερώνει μια οργανική σύνδεση με τις κοινότητες καταγωγής.

Αυτή η οργανική όμως σύνδεση δεν θα αργήσει, όταν οι συνθήκες αλλάξουν, να μετατραπεί σε ιδεολόγημα «επιστροφής στις ρίζες» στα πλαίσια του γενικότερου αστικού φαινομένου του φολκλορισμού.

Η προσπάθεια προσαρμογής, που τελικά καταλήγει στην αφομοίωση των χωρικών στα αστικά κέντρα, γεννά και αντίστοιχες αντιλήψεις και στάσεις.

Το σύνθημα της «επιστροφής στις ρίζες» παράγωγο των αδιεξόδων του α-

στικού τρόπου ζωής κερδίζει και τους ίδιους τους πρώην χωρικούς ή τα παιδιά τους που είχαν πριν εγκαταλείψει τις ρίζες τους εξαιτίας των αντίξοων συνθηκών που τις χαρακτήριζαν.

Αυτό πέρα από όλα τα άλλα αποτελεί και μια χτυπητή αντίφαση που εκφράζει και την ιδεολογική σύγχυση που ακολούθησε αυτό το βίαιο ξερίζωμα των ανθρώπων της υπαίθρου από τα χωριά τους.

Η ωραιοποίηση ενός παρελθόντος που οι ίδιοι θέλησαν να διαγράψουν όχι με αφορμή κάποια ιδεολογία αλλά εξαιτίας της πραγματικής ζωής που αντιμετώπιζε αδιέξοδα είναι ένα φαινόμενο που έχει σημαδέψει τη στάση του νεοέλληνα απέναντι στο παρελθόν του. Πάντως όμως και να ναι οι αδελφότητες και η μετεξέλιξή τους οι πολιτιστικοί σύλλογοι συντήρησαν αυτό που αποκάλεσα «πνεύμα» της κοινότητας και αναπαράγουν διαρκώς την αίσθηση μιας ιδιαίτερης ταυτότητας μιας ιδιαίτερης ιστορίας παρόλες τις διηθήσεις που υπέστησαν ιδεολογικά στον αστικό χώρο.

Βασίλης Νιτσιάκος
Λέκτωρ Κοινωνικής Λαογραφίας
Παν/μίου Ιωαννίνων

βγάλει απόφαση, που την πήρε ο δικαστικός κλητήρας ο Παναγιώτης με το μεγάλο ξανθό και καλοστριμμένο μουστάκι για να την εκτελέσει.

Σαν βρέθηκε στα δυό στενά η πονηρή ζωντοχηρούλα, στήνει καρτέρι και πιάνει τον ασβεστά που περνούσε ένα βραδάκι έξω από το σπίτι της, και τον αρχίζει με τες γαλιφιές και τα λιμά.

«Έλα δω μωρέ Φάνη, στ' εμένα βρέθηκες να το κάνεις αυτό; Να μου κάνεις δικαστήριο και να μου στείλεις το δικαστικό κλητήρα; Τ' είν' αυτό από τ' εσένα; Δεν το περίμενα».

— Τι νάκαμνα, Σού είπα μιά, σου είπα δυό, σου είπα τρείς, σου είπα πέντε εσύ δεκάρα δε μόδωκες.

— Έλα μέσα, έλ' από το σπίτι να κουβεντιάσωμε και θα τα βρούμε, θα τα σιάσωμε· του κάνει ναζιάρικα-ναζιάρικα η όμορφη ζωντοχηρούλα.

Και τον πιάνει από το μπράτσο και τον οδηγεί στα ενδότερα.

— Κάτσε, του λέει, εργένης άνθρωπος είσαι, να σου τηγανίσω κανα δυό αυγά να φάς;

Και πηγαινοέρχεται και σειέται και λυγιέται όλο μαργιολιές και τσαχπινιά η νεαρή Κίρκη. Και του ρίχνει συνέχεια καυτές ματιές γεμάτες υπονοούμενα, ενώ του ετοιμάζει το τραπέζι και του φέρνει και κρασάκι. Η συνέχεια φίλε αναγνώστη είναι ευκολονόητη. Ο φίλος μας ο Φάνης έφυγε κατά τα χαράματα από το σπίτι της Μαγδαληνής..

Την άλλη μέρα κατά το απόγευμα παρουσιάζεται και πάλι βαρύς και βλοσυρός ο δικαστικός κλητήρας στην πόρτα της.

- Κυρά Μαγδαληνή, της λέει, τι θα γίνει, θα τον ξεπληρώσεις αυτόν το λογαριασμό από την ασβέστη, ή θα φέρω τους χωροφύλακες να σου κάμω κατάσχεση;

- Τον ξεπλήρωσα εχτές κυρ. Παναγιώτη μου, ορίστε και η απόδειξη γραμ-

μένη από το χέρι του ίδιου του Φάνη. Κοιτάει εκείνος, διαβάζει· ήταν γνήσια με ημερομηνία και υπογραφή...

- Θα ρωτήσω και τον ίδιο, της λέει, αλλά είναι και τα δικά μου έξοδα· κάπου εξακόσιες δραχμές χωριστά από το λογαριασμό.

- Κάπως θα κάνωμε και για σένα. Έφυγε ο κλητήρας, ρώτησε τον πελάτη του, βεβαιώθηκε ότι ήταν γνήσια η απόδειξη εξοφλήσεως - που είχε γίνει σε... είδος- και την άλλη μέρα ξαναπαρουσιάστηκε στη θύρα της νεαρής Μαγδαληνής ζητώντας τα δικά του.

- Έλα το βραδάκι κυρ. Παναγιώτη μου, του λέει εκείνη πυρπολώντας τον με το βλέμμα της και θα τα κανονίσωμε.

Μερακλής και γυναικάς ήταν ο μακαρίτης, πιστός θύτης της Αφροδίτης. Κατάλαβε και μπήκε αμέσως στο νόημα. Και όπως ήταν επόμενο, πήγε και εισέπραξε κι αυτός σε είδος καλής ποιότητας την... αμοιβή του· διότι αυτός ήταν ηλικιωμένος κι εκείνη τρυφερούτσικη.

Ιωάννη Β. Τσάγκα Επιστολή
Ανταπάντησή του στον κ. Θωμά Ζιώγα.

Αθήνα 10 Ιαν. 90

Κύριε Ζιώγα

Καταλαβαίνω τη δύσκολη θέση που βρεθήκατε μετά την ανάγνωση της απαντητικής επιστολής μου στο 25^ο τευχ. του περιοδικού μας, «ΚΟΝΙΤΣΑ» με θέμα τη γέφυρα ΖΕΡΜΑΣ και γι' αυτό δεν εκπλήσσομαι μ' αυτά που γράφετε στην απάντησή σας στο 28^ο τεύχος. Βρεθήκατε σε μεγάλη σύγχυση, γιατί δεν περιμένατε φαίνεται απάντηση - αντίδραση, όπως εσείς την αποκαλείτε από τους Ζερματινούς.

Ομολογείτε ότι δεν νιώσατε καλά με ορισμένες φράσεις-λέξεις που χρησιμοποιήθηκαν από μέρους μας. Εμείς δεν είχαμε καμιά πρόθεση να σας στενοχωρήσουμε. Μας δώσατε την αφορμή, να σας γράψουμε αυτά που σας γράψαμε, εσείς με τις ανακρίβειές σας και τις αυθαίρετες παρεμβάσεις στο δικό μας πολιτιστικό χώρο και στην δική μας πολιτιστική κληρονομιά. Η αντίδραση των Ζερματινών είναι καθολική και όχι μόνο λίγων.

Λυπάμαι όμως, γιατί στην απάντησή σας συνάντηση που είχαμε προ καιρού τηρήσατε «σιγή ιχθύος» και θίξατε επιδερμικά το θέμα της Γέφυρας. Αρκεστήκατε να μου πείτε ότι «Σου έγραψα μια απάντηση». Επομένως εσείς δίνετε πάλι την αφορμή να συνεχιστεί ο διάλογος αντιπαράθεση για τη γέφυρα ΖΕΡΜΑΣ με τα δημοσιεύματα. Τα δημοσιεύματα όμως μένουν, έχουν σχέση με την αλήθεια και η αλήθεια, όπως λέει ο λαός μας, πολλές φορές είναι πικρή και στενοχωρεί.

Αν είσθε σίγουρος ότι υπηρετεί-

τε την ιστορική αλήθεια να είσθε και σίγουρος ότι κανένας δεν μπορεί να σας ποτίσει «χολήν και όξος». «Εαυτόν μη αδικών ουδείς παραβλάψαι δύναται» για να θυμηθούμε και λίγο τα αρχαία μας.

Ο Διονύσιος Σολωμός στο Β' σχεδιάσμα των «Ελευθέρων Πολιορκημένων» γράφει: «Σ' ελέγχει η πέτρα που κρατείς και κλεί φωνή κι αυτήνη». Όταν καταπιάνεστε με θέματα που άπτονται της Ιστορίας και της πολιτιστικής συνέχειας και παράδοσης του λαού των χωριών μας, οφείλετε να είσθε προσεκτικός, αν όχι ενημερωμένος και αληθινός.

«Εξ Ιστορίας αφαιρεθείσης της αληθείας, το καταλειπόμενον ανωφελές γίνεται διήγημα. (Ιστ. Πολύβιος Α, 15).

Αλλάσυγγνώμη. Δεν πρέπει να σας κάνω συστάσεις.

Χάρηκα που η επιστολή μου στάθηκε αφορμή:

1. Να γράψετε αυτή τη μακροσκελή απάντηση, για να πείτε περισσότερα για τη ΖΕΡΜΑ και λιγότερα για το γεφύρι της που είναι και το θέμα μας.
2. Να ανακαλύψετε μετά από την υπόδειξή μου και τη χρήση αρκετής βιβλιογραφίας στην επιστολή μου: το βιβλίο του Σ. Μαντά, **Τα Ηπειρώτικα Γεφύρια** και το άρθρο του Χ. Ρεμπέλη στα **Ηπειρ. Χρονικά** του 1930 «Η Ιερά Μονή Ζέρμας».
3. Να κάνετε βόλτα στα γύρω χωριά για να πληροφορηθείτε για το όνομα του γεφυριού.
4. Να προβληματιστείτε για το Δημοτικό τραγούδι που αναφέρεται στην ΖΕΡΜΑΣ το γιοφύρι και ανήκει σαφώς σε μια μακρινή εποχή.

5. Να αναγνωρίσετε ότι πλουτίζεται με στοιχεία η ιστορία της Γέφυρας ΖΕΡΜΑΣ.

Λυπήθηκα όμως γιατί:

1. Το ολίσθημά σας συνεχίζεται με το να εξακολουθείτε να υποστηρίζετε ότι το γιοφύρι είναι «Ιστορικό ορθό» να ονομαστεί με το όνομα του χωριού σας, ύστερα μάλιστα από το αράδιασμα από μέρους μας συντριπτικών ιστορικών στοιχείων που συνηγορούν περί του ότι η γέφυρα ανάμεσα στα δύο χωριά μας πέρασε στην ιστορία ως «ΓΙΟΦΥΡΙ ΤΗΣ ΖΕΡΜΑΣ». Ούτε η παρουσίαση προ έτους από τον Καθηγητή της Πολυτεχνικής Σχολής κ. Αργύρη Πετρονωτή στην ΕΤ₁, στις 13/1/89 με θέμα «Τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας» (Β' Μέρος, ώρα 7.30 - 8.15) σας έπεισε όταν με φόντο το γεφύρι τόνιζε: «Το γεφύρι της ΖΕΡΜΑΣ είναι χαρακτηριστικός τύπος γεφυριού. Διαλέχτηκε κατάλληλα ο τόπος. Το μεγάλο τόξο πατάει στον ενδιάμεσο βράχο. Είναι διδακτικό το παράδειγμα της γέφυρας ΖΕΡΜΑΣ...» (Προσωπικές σημειώσεις από την παρακολούθηση της εκπομπής).

Εσείς απ' ότι φαίνεται, όσα στοιχεία και να σας υποδείξουμε, θα υποστηρίζετε ότι είναι εσφαλμένα. Δρομολογηθήκατε να «ξαναβαφτίσετε» τη γέφυρα; Μια φορά κανένας «βαπτίζεται» και είναι αυτός που είναι.

2. Προσπαθήσατε να αναιρέσετε τις θέσεις μου για τη χρονολόγηση και την ονοματολογία του γεφυριού, που είναι διατυπωμένες με διαλεκτικό τρόπο και πολλές με υποθετικό με λογικοφανή επιχειρήματα που δεν πείθουν αυτούς που γνωρίζουν να διαβάζουν, να κρίνουν και να διαλέγονται.

3. Χύσατε αρκετό μελάνι να βγάλετε ένα αυθαίρετο συγκεκριμένο συμπέ-

ρασμα για το κτίσιμο του γεφυριού χωρίς αυτό να προκύπτει από πουθενά. Ταιριάζει λέτε η τεχνοτροπία. Γιατί η υπογράμμιση με τόση σιγουριά, αφού δεν γνωρίζουμε τι μας επιφυλάσσει το μέλλον της αρχαιολογικής Επιστήμης για τη χρονολόγηση των μνημείων του παρελθόντος;

4. Συνδέσατε το κτίσιμο της γέφυρας με τη χρονολογία, που ανέφερα, της μεταφοράς των παλαιοχωρίων της ΖΕΡΜΑΣ (1750) κοντά στην ΖΕΡΜΑ και το Μοναστήρι της. Χωρίς όμως να το καταλάβετε συνηγορήσατε ότι η κατασκευή της γέφυρας έχει σχέση περισσότερο με τη ΖΕΡΜΑ μια και οι Ζερματινοί είχαν ανάγκη πρόσβασης στο μεγάλο τους χωριό και το Μοναστήρι και όχι οι Καντσιώτες.

Πέρα από αυτό όμως θέλω να σας υπογραμμίσω και τα παρακάτω:

Εμείς δεν συνδέουμε τόσο την ονομασία της γέφυρας με το χωριό μας, όπως εσείς επιχειρείτε να το επιβάλλετε, όσο με το Μοναστήρι της ΖΕΡΜΑΣ. Δεν γράψαμε για ίδρυση χωριού, αλλά για μεταφορά παλαιοχωρίων στη ΖΕΡΜΑ. Προσέξτε. Γιατί εγώ δεν θα έχω «κρίμα» για τα δικά σας σφάλματα. Για τα δικά μου αναλαμβάνω την ευθύνη. Έγραψα στην προηγούμενη απαντητική επιστολή. «Ανεπιφύλακτα το γιοφύρι της ΖΕΡΜΑΣ πήρε το όνομά του από το Μοναστήρι της ΖΕΡΜΑΣ...», το οποίο σύμφωνα με τη σωζόμενη λαξευμένη επιγραφή κτίστηκε στα μέσα του 17^{ου} αιώνα.

Ο Σ. Μαντάς, τον οποίο εσείς επικροτείτε, αλλά δεν αντιγράφετε ολοκληρωμένα, γράφει επί λέξει. «Την απόφαση για να στηθεί ένα γεφύρι την έπαιρνε κάποιο μεμονωμένο άτομο ή και ολόκληρο χωριό. Στην περίπτωση την πρώτη μπορεί να επρόκειτο για έναν πλούσιο κάτοικο, για κά-

ποιον αξιωματούχο ή και για τον η-
γούμενο ενός διπλανού μοναστη-
ριού».

Χρησιμοποίησα αυτή την περίο-
δο - σκέψη από τον Μαντά, για να
δείξω τη σχέση του γεφυριού με το
Μοναστήρι της ΖΕΡΜΑΣ και τη ΖΕΡ-
ΜΑ. Έρχεσθε εκ των υστέρων να τη
χρησιμοποιήσετε κι εσείς, για να αν-
τικρούσετε τις θέσεις μου με τα δικά
μου γραφόμενα, καθότι αυτό εξυπη-
ρετεί το σκοπό σας. Γι' αυτό εξ' άλ-
λου σταματάτε στη λέξη χωριό. Μετά
από αυτά είμαι σίγουρος πως οι ανα-
γνώστες που παρακολουθούν την αν-
τιπαράθεση των θέσεων και απόψε-
ων έχουν καταλάβει ότι η ονοματο-
δοσία του γεφυριού έχει άρρηκτη
σχέση με το Μοναστήρι της ΖΕΡ-
ΜΑΣ, όπως στην προηγούμενη απάν-
τησή μου υπογράμμιζα, και όχι τόσο
με τη μεταφορά των μικροοικισμών,
παλαιοχωρίων στην ΖΕΡΜΑ που υ-
πήρχε πολύ πριν κοντά στο Μονα-
στήρι. Η ΖΕΡΜΑ ως παλαιότερος οικ-
κισμός κοντά στο Μοναστήρι συγκέν-
τρωσε τα παλαιοχώρια «Καρυές»
«Παληχώρι» «Λίμνες» «Κοσαρτσκό»
σ' ένα μεγάλο χωριό το 1750. Ο Χ.
Ρεμπέλης αφήνει περιθώρια με το
ρήμα «φαίνεται» ότι δεν υπήρχε το
σημερινό χωριό ΖΕΡΜΑ, όταν κτίζον-
ταν το Μοναστήρι. Εσείς βγάλατε το
συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε το 1750
και τοποθετήσατε το κτίσιμο της Γέ-
φυρας το 1740. Θα σας ρωτήσω μόνο
αυτό: Έτσι αυτόματα έγιναν όλα αυ-
τά; Με τη λέξη «Επίσημα» θέλαμε να
τονίσουμε τις επιφυλάξεις μας και ό-
χι τη σιγουριά. Τα κοινοφελή έργα, ό-
πως η πέτρινη βρύση της ΖΕΡΜΑΣ
προϋποθέτουν ευημερία. «Ο νοών νο-
είτω». Η ιστορική αλήθεια έχει το δι-
κό της ρυθμό. Η ιστορία είναι μια α-
νεπανάληπτη διαδικασία και μερικά
γεγονότα μπορεί να είναι παραπλή-

σια ποτέ όμως ακριβώς τα ίδια, όπως
συμβαίνει με τα φυσικά φαινόμενα.
Εδώ δεν εγχωρεί η μηχανική αναγκαιότητα.

Σας γνωρίζουμε δε ότι σύμφωνα
με την αποτύπωση της σφραγίδας το
Μοναστήρι της ΖΕΡΜΑΣ ιδρύθηκε το
1618 (βλ. σχετικά «ΚΟΝΙΤΣΑ» Σεπ.
1982, σ. 97-98). Σύμφωνα δε με την
κτητορική επιγραφή, τη λαξευμένη
στο υπέρθυρο του Καθολικού του
Μοναστηριού την οποία δημοσιεύει ο
Χ. Ρεμπέλης, αλλά εσείς παραβλέψα-
τε, ανακαινίστηκε για πρώτη φορά το
7164 από κτίσεως κόσμου δηλ. το
1656, για να μη στηριχθούμε στην
προφορική παράδοση που θέλει το
Μοναστήρι στη θέση **Παλαιομονά-
στηρο** ακόμα παλαιότερο. Οι γερον-
τότεροι τοποθετούν την ίδρυση του
χωριού ΖΕΡΜΑ με την ίδρυση του
Μοναστηριού στη θέση «Σιλιό» με
κεντρική Εκκλησία τον Αη Θανάση,
που βρίσκονταν πιο κοντά στο Μονα-
στήρι και νεκροταφείο, την Αγία Βαρ-
βάρα. Έτσι εξηγείται για να σας δεί-
ξουμε ακόμα μια φορά ότι βγάζετε ε-
σφαλμένα συμπεράσματα καιτοι κά-
νετε λόγο για αμερόληπτη έρευνα,
γιατί ξεκινάτε από ελλιπή γνώση των
αληθινών περιστατικών και από παν-
τελή άγνοια της σχετικής με τα μέρη
μας βιβλιογραφίας. Ας σημειωθεί
πως ο Π. Πουλίτσας - ένα - δύο χρό-
νια πριν το Χ. Ρεμπέλη - αναφέρει ότι
η ιστόρηση της Μονής ΚΑΜΕΝΑΣ έ-
γινε δια χειρός Μιχάλη Ζωγράφου εκ
Κώμης ΖΕΡΜΑΣ το έτος ΑΧΞΒ = 1662
(βλ. Π. Πουλίτσα «Επιγραφαί και εν-
θυμήσεις εκ της Β. Η.» στο: ΕΕΒΣ, τ.
5ος - 6ος 1928 - 1929. Και για το Μονα-
στήρι Καμένης Πρβλ. Ιω. Λαμπρίδου
Α' Ηπειρ. αγαθοεργήματα σ. 66).

Συνεπώς η ΖΕΡΜΑ, όχι μόνο υ-
πήρχε αλλά ήταν και μεγάλο χωριό
πριν το 1740, οπότε εσείς τοποθετεί-

τε το κτίσιμο της γέφυρας και πριν γίνει η σύμπτυξη των Παλαιοχωρίων στη θέση του παλαιού χωριού όπου σώζεται η χρονολογία (1750) στην Πέτρινη βρύση του. Την ίδια εξ' άλλου χρονιά που κατασκευάζονταν η βρύση δηλ. στα 1750 μάστοροι από τη ΖΕΡΜΑ έχτιζαν τον Άγιο Αθανάσιο στο χωριό Μπουκοβίνα της Λάκας Σουλίου. (βλ. Περιοδ. ΚΟΝΙΤΣΑ «Μπλούκια:Μετακινήσεις και κτίσματα. Αναδημοσίευση από το ΑΡΜΟΛΟΪ» τευχ. 24-1989 σ. 5). Νομίζω ότι το αμείλικτο ερώτημά σας βρήκε την απάντησή του.

Θα σας ρωτήσω, όμως κι εγώ με τη σειρά μου απλά. Το Κάντσικο υπήρχε τότε; Ήταν ζωντανός και παραγωγικός οικισμός; Πού είναι τα άλλα έργα του; Βρες τε μου μια επιγραφή κι εσείς, ένα δημοσίευμα, κάτι άλλο; Μια Ιστορική πηγή. Ένα τεκμήριον γι' αυτά που γράφετε. Προσωπικά διαφωνώ μ' αυτά που γράφετε για το Κάντσικο. Θέλουν τεκμηρίωση.

4. «Είστε εκτός τόπου και χρόνου», όταν συσχετίζετε την απόσταση Κοσαρτσκό - Αρσέλια - Γέφυρα Ζέρμας - Μοναστήρι - Ζέρμα με την απόσταση ΡΙΟ - ΑΝΤΙΡΙΟ δια ξηράς, όσο κι αν οι αναγνώστες λάβουν υπ' όψη τις αναλογίες. Αυτό όμως δεν το σχολιάζω. Θα το κρίνουν οι αναγνώστες.

Από όσα αναφέρθηκαν στις δύο επιστολές μου αναφορικά με την ονοματοδοσία της γέφυρας που βρίσκεται στο ποτάμι Σαραντάπορο ανάμεσα στα δύο χωριά ΖΕΡΜΑ ΚΑΙ ΚΑΝΤΣΙΚΟ και με αφορμή τα δικά σας γραφόμενα προκύπτει ότι:

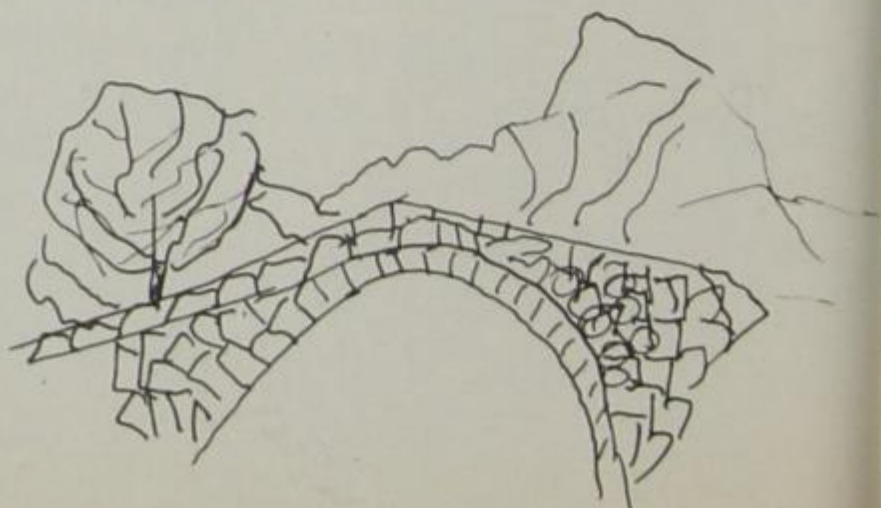
Η γύφυρα ονομάστηκε = «βαπτίστηκε» με το όνομα του πρώτου χωριού, γιατί η ιστορία της συνδέεται με την παρακείμενη ιστορική Μονή ΖΕΡΜΑΣ και το χωριό ΖΕΡΜΑ που αποδεικνύεται από τις μέχρι τώρα

γραπτές μαρτυρίες, αλλά κυρίως από την αδιάψευστη λαϊκή (στοματική) παράδοση παλαιότερο του Κάντσικου.

Το Μοναστήρι στην περιοχή αυτή ασκούσε μία παιδευτικοκοινωνική επιρροή σ' όλο το φάσμα των κοινωνικών και λαϊκών εκδηλώσεων. Επομένως δημιούργημα του είναι και το γεφύρι και η ονομασία του απορρέει από αυτό.

Συνεπώς δεν δικαιούσθε να γράφετε για άρση «πλαστογραφίας», αφού εσείς θέλετε ν' αλλάξει η ονομασία της γέφυρας για να οικειοποιηθεί η κοινοτητά σας ή και το ιδιωτικό συμφέρον (δημιουργία CAMPING βλ. α' δημοσίευσμά σας), την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου. Δεν δικαιούσθε να διεκδικείτε το γεφύρι και για έναν άλλο πρόσθετο σοβαρό και σπουδαίο λόγο. Με σύμφωνη γνώμη του κοιν. συμβουλίου της κοινότητάς μας και σύμφωνη γνώμη του συμβουλίου Τοπωνυμιών του Υπ. Εσ/κών επανέρχεται στην κοινότητα ΠΛΑΓΙΑΣ Κόνιτσας η παλαιά ονομασία της ΖΕΡΜΑΣ με την οποία συνδέεται το Μοναστήρι ΖΕΡΜΑΣ - η γέφυρα ΖΕΡΜΑΣ και οπλαρχηγός Γιαννούλης ΖΕΡΜΑΣ που η δράση του συνδέεται με τα απελευθερωτικά κινήματα στην περιοχή μας και τον ατυχή Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897.

Με εκτίμηση
Ιω. Β. ΤΣΑΓΚΑΣ

Η ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ και το γεφύρι της

«ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ»

Ύστερα από το ομοιότιτλο πόνημά μου και τη σχετική αρθρογραφία που ακολούθησε, όπως αυτή φιλοξενήθηκε στο περιοδικό «Κόνιτσα» από το τεύχος αρ. 21 μέχρι το τεύχος αρ. 27, θα περίμενε κανείς ότι το σχετικό με το γεφύρι θέμα εξαντλήθηκε, αφού κανένα γραπτό στοιχείο δεν δημοσιοποιήθηκε, παρ' όλο το χρονικό διάστημα που διέρρευσε. Με μεγάλη αγωνία περίμενα κάποια δημοσίευση γραπτής μαρτυρίας, η οποία θα φώτιζε το θέμα. Φαίνεται όμως ότι μάλλον δεν υπάρχει. Σχημάτισα τη γνώμη ότι ούτε και στα εκκλησιαστικά βιβλία της Μονής Ζέρμας θα υπήρχε τέτοια γραφή, γιατί αν υπήρχε, ο Χαρ. Ρεμπέλης το 1930, όταν επισκέφτηκε και έγραψε για το μοναστήρι, μαζί με τις τόσες άλλες λεπτομέρειες που αναφέρει, σίγουρα θα έγραφε κάτι και γι' αυτό, αν έβρισκε κάτι, εκτός αν του διέφυγε. Όλα πιθανά.

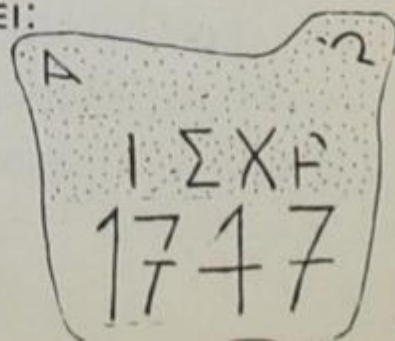
Στη Δροσοπηγή πάλι, παρ' όλο που με μέγιστη προσοχή έψαξα σελίδα-σελίδα όλα τα δερμάτινα φύλλα του παμπάλαιου, χειρόγραφου με βυζαντινά γραμματικά συμπλέγματα, Ευαγγελίου της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής, δεν μπόρεσα να ανακαλύψω τίποτε που να σχετίζεται με το γεφύρι. Απογοήτευση για μένα τρανή, γιατί ανέμενα ότι κάτι παρέγγραφο θα υπήρχε.

Έτσι λοιπόν σκέφτηκα ότι μόνο το ίδιο το κτίσμα του γεφυριού πιθανώς να έκρυβε κάποια μυστικά για την κατασκευή και την ηλικία του, τα οποία να μην είναι εμφανή όταν μακροσκοπικώς το θωρούμε. Ωθούμενος λοιπόν απ' αυτή τη σκέψη και από τον πειρασμό της έρευνας, την Κυριακή 6 Αυγούστου 1989, με την ευκαιρία των διακοπών μου στα πάτρια, επισκέφτηκα το γεφύρι. Είχα μαζί μου τα γυμνασιόπαιδα τέκνα μου Άννα και Βασίλη, για να εκμεταλλευτώ την παρατηρητικότητα και

την καλή τους όραση, καθώς και τον κατάλληλο φωτογραφικό εξοπλισμό και κυρίως διόπτρες (κυάλια), τα οποία με την τεχνική ZOOM βοηθούν τα μέγιστα την παρατήρηση. Η φωτεινότητα της ημέρας και η λαμπρότητα του ήλιου προσέφεραν μιά καταπληκτική θέαση του κτίσματος της γέφυρας και του γύρω τοπίου.

Αρχίσαμε λοιπόν με τα κυάλια να ψάχνουμε μία-μία τις πέτρες της ανατολικής όψης (που βλέπει προς τη Μακεδονία) μήπως και ανακαλύψουμε κάποια μισοσβησμένα από το χρόνο γραφή. Η παρατηρητικότητα και περιέργεια των παιδιών σε λίγο έδωσε αποτελέσματα. ΓΙΑΤΙ εκείνη η πέτρα στο βάθρο της Ζέρμας διαφέρει; ΓΙΑΤΙ είναι μεγαλύτερη και αταίριαστη με το υπόλοιπο κτίσιμο; Οι διόπτρες εστιάστηκαν αμέσως εκεί. Το ZOOM έφερε σιμά την εικόνα και με λίγη προσοχή καταλάβαμε ότι είχαμε μπροστά την εντοιχισμένη επιγραφή του γεφυριού. Η πέτρα στην οποία είναι λαξευμένη είναι μαλακιά, ντόπια, σκουρόχρωμη («μόχαβη» τη λένε οι ντόπιοι που σημαίνει αμμουδερή), και έχει ευρεία όψη, ώστε εύκολα να κατεργάζεται και να χωράει τα γράμματα. Επειδή είναι μαλακιά πέτρα έχει υποστεί στην όψη της μεγάλη διάβρωση, αλλά όχι ικανή και αρκετή να εξαλείψει παντελώς από πάνω της την εγχάρκτη γραφή από το βελόνι του μάστορα. Η γλυφή που άφησε η αιχμή του βελονιού είναι ακόμα ευτυχώς ορατή, παρ' όλο που οι εκατέρωθεν αυτής εν εξάρσει επιφάνειες έχουν φθαρεί. Έτσι μπορέσαμε να αναγνώσουμε και να αποτυπώσουμε ακριβώς την επιγραφή και είναι αυτή που εδώ δημοσιεύεται. Γράφει:

A Ω
Ι Σ Χ Ρ
1 7 4 7

Στην πρώτη γραμμή το Α φαίνεται σαν ένα βαθουλωμένο τριγωνάκι, λόνω διάβρωσης, ενώ το Ω φαίνεται ξεκάθαρα. Στη δεύτερη γραμμή το Ι Σ Χ Ρ, μέσα στη σαγρέ από τη φθορά επιφάνεια, διαβάζεται μόνο με γυμνό οφθαλμό και με μεγάλη προσπάθεια, γιατί μόνο σκιά ίχνους διακρίνεται. Στην τρίτη γραμμή το 1747, αν και διαπεράται από ρωγμές διάβρωσης, είναι ευδιάκριτο με τα κυάλια, αλλά και με γυμνούς οφθαλμούς, για όσους έχουν οξύ μάτι. Δεν θέλει ρώτημα ότι την σχεδιάσαμε ακριβώς (δες σχέδιο), την φωτογραφήσαμε σε χρωματιστές διαφάνειες, και τέλος χαράξαμε σε άλλο σχέδιο τη θέση της πάνω στο σώμα της γέφυρας (δες σχέδιο), ώστε εύκολα να τη βρίσκει κάθε ενδιαφερόμενος, πιστός και άπιστος.

Πρέπει να ομολογήσω ότι η χαρά όλων μας ήταν και είναι ανείπωτη.

Δεν μπορώ να αποφύγω τον πειρασμό και θα κάνω εδώ μερικά σχόλια για όσα μέχρι τώρα έγραψα για το γεφύρι, σε συσχετισμό τώρα βέβαια με την παραπάνω χρονολογία (1747) κατασκευής του.

Θέλω να πιστεύω ότι πλησίασα πολύ στη σωστή χρονολόγηση, όταν στην απαντησή μου στον κ. Τσάγκα (τεύχος αρ. 26 περιοδικού «Κόνιτσα») έγραφα: «...οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν μας βοηθούν να χρονολογήσουμε το γεφύρι με μεγάλη σχετικά ακρίβεια, δηλ. με μια απόκλιση μικρού μονοψήφιου αριθμού.... μπορούμε να ορίσουμε ότι το 1740 είναι το έτος κατασκευής του γεφυριού....». Φαίνεται ότι τα γεγονότα και τα τεκταινόμενα στο «μύθο» ήταν ραγδαία και δεν απαιτήθηκε ούτε 5ετία για να συμβούν, ενώ εγώ είχα εκτιμήσει μια 10ετία τουλάχιστον. Ελπίζω να βρω κατανόηση γι' αυτό.

Η χρονολογία 1747 κατασκευής της γέφυρας δικαιώνει απόλυτα όλα όσα μέχρι τώρα έγραψα γι' αυτήν και επαληθεύει τον «μύθο», που η τοπική

παράδοση διέσωσε, όπως τον κατέγραψα στο αρχικό μου πόνημα (είναι καλό να τον ξαναδιαβάσει κανείς). Θα παραθέσω εδώ όμως τα μέχρι τώρα δεδομένα.

α) Το γεφύρι κτίστηκε, αναμφισβήτητα, πλέον, το 1747.

β) Η παράδοση, μέσω του «μύθου», λέγει ότι χρηματοδοτήθηκε από τη μπείισσα της Λιάσκας, η οποία μετά από λίγο χρόνο, επειδή έμεινε παντέρμη σε ξένο τόπο, πούλησε το τσιφλίκι στους Καντσιώτες και έφυγε. Η πώληση αυτή ελέγχεται απόλυτα αληθής, αλλά δεν ξέραμε πότε ακριβώς έγινε. Τώρα μπορούμε να ορίσουμε με βεβαιότητα ότι έγινε το 1750. Η αγορά αυτή αποδεικνύει ότι το Κάντσικο ήταν τότε τρανό και καλά αυτοδιοικούμενο από δημογεροντία χωριό.

γ) Το χωριό Ζέρμα, στην τωρινή του θέση, είναι βέβαιο ότι κτίστηκε το 1750. Η πλάκα στην καμάρα της κεντρικής βρύσης και οι μνήμες των γερόντων, όπως αυτά με απόλυτη ευθύνη τα κατέγραψε ο κ. Τσάγκας στην απαντητική του επιστολή σε μένα (τεύχος αρ. 25 περιοδικού «Κόνιτσα»), δεν αφήνουν κανένα περιθώριο αμφιβολίας. Η αιτία της μετοίκησης ήταν η παραπάνω πώληση του τσιφλικιού της Λιάσκας. Αλήθεια, πόσα χρόνια θα χρειάστηκαν άραγε, μετά την ιδρυσή του, για να στεργιώσει και να αναπτυχθεί το χωριό; Σίγουρα λίγες δεκαετίες οπωσδήποτε.

δ) Το μοναστήρι της Παναγιάς της Κλαδόρμης («Κλαδόρα» γράφει η πινακίδα του και έτσι τη λένε όλοι στα γύρω χωριά. Ποιός εφεύρε το «Κλαδόρμη»;), το σημερινό μοναστήρι της Φούρκας, κτίστηκε επίσης το έτος 1747 («Μοναστήρια της επαρχίας Κονίτσης» 1987, Πρεσβ. Διον. Τάτση), σε τόπο που γειτονεύει και πιθανόν μέχρι τότε ανήκε στο τσιφλίκι της Λιάσκας. Δεν πρέπει να θεωρήσουμε εντελώς τυχαίο το γεγονός ότι το μοναστήρι ανεγείρεται

στον ίδιο τόπο, όπου συγχρόνως όλα τα παραπάνω συμβαίνουν. Θέλει έρευνα το θέμα. Έχω συλλέξει μιά άλλη εκδοχή, για το πως έγινε η Παναγιά η Κλαδόρα, η οποία είναι πιά απλή, αγνή και περισσότερο αληθοφανής σε σύγκριση με την κάπως μυθιστοριματική εκδοχή την οποία καταγράφει στο παραπάνω βιβλίο του ο Πρεσβ. Διον. Τάτσης, όπως την άκουσε να τη λένε στη Φούρκα. Εν καιρώ, όταν ολοκληρώσω τη γραφή, θα τη στείλω για δημοσίευση στο περιοδικό «Κόνιτσα».

Ποιό συμπέρασμα προκύπτει από όλα τα παραπάνω δεδομένα;

1) Η γέφυρα είναι πολύ παλιά, έτσι ώστε όλες οι χρονολογήσεις και η απόδοση της κατασκευής της σε νεώτερους αρχιμαστόρους να ελέγχονται πλέον απολύτως εσφαλμένες.

2) Το γεφύρι κατασκευάστηκε το 1747, δηλ. πριν απο το 1750, έτος ίδρυσης του χωριού Ζέρμα. Είναι πλέον βέβαιο ότι δεν υπήρχε το χωριό Ζέρμα όταν η γέφυρα στήθηκε. Το Κάντσικο όμως υπήρχε και μάλιστα αγόραζε τσιφλίκι ολόκληρο είναι πολύ πιθανόν να συνέδραμε και στην κατασκευή της γέφυρας. Πώς δικαιολογείται λοιπόν να λέγεται το γεφύρι «γέφυρα Ζέρμας», αφού η Ζέρμα δεν υπήρχε; Είναι άτοπο, χωρίς αμφιβολία.

3) Είναι πλέον από κάθε άποψη σωστή η θέση μου να λέγεται το γεφύρι «ΠΑΛΙΟ ΓΕΦΥΡΙ ΔΡΟΣΟΠΗΣΗΣ», και έτσι πρέπει να σημανθεί, παρ' όλη την καλοπροαίρετη πατριωτική αντίθεση ορισμένων Ζερματινών. Είναι κατανοητή η αντίρρηση των, αλλά δεν τους δικαιώνουν τα ιστορικά ευρήματα. Τουλάχιστον ας μη απαιτούν πλέον να λέγεται μόνο το εσφαλμένο «γέφυρα Ζέρ-

μας», γιατί και αυτή τους η ανοχή θα δείξει ότι εκτιμούν και σέβονται τα συμπεράσματα της ιστορικής έρευνας. Άλλως δεν έχει νόημα ο διαλογισμός.

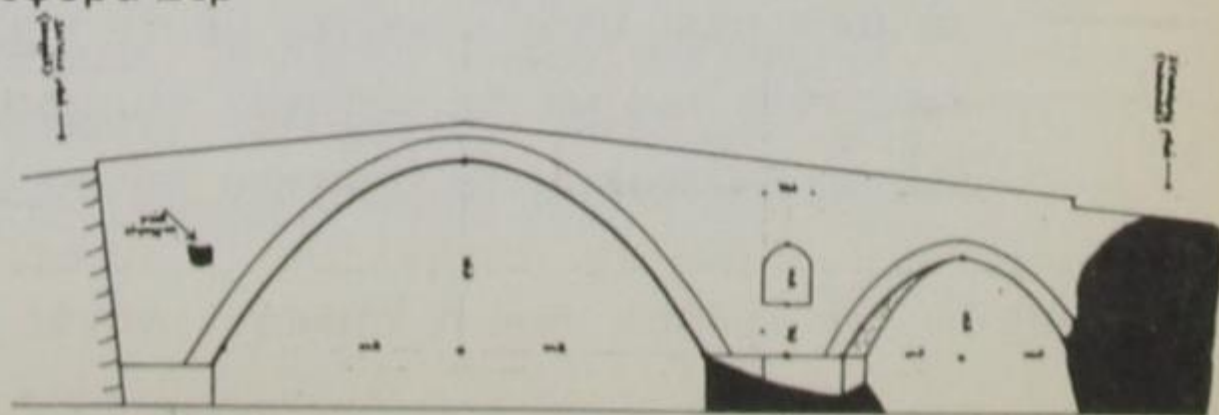
Εκείνο που προέχει όμως είναι να σωθεί το γεφύρι. Παρατήρησα ότι το μεγάλο τόξο φέρει διαμπερή ρωγμή και ένα μέρος των τοξολίθων της δυτικής όψης έχουν αποκολληθεί και στέκουν μεταίωροι. Ως πότε άραγε θα κρατηθούν στη θέση τους; Η 6η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, στην αρμοδιότητα της οποίας υπάγεται πλέον ως διατηρητέο μνημείο, δεν εμφανίστηκε ακόμα για να κάνει την σωτήρια τεχνική παρέμβαση. Πέρυσι την προγραμμάτισε για φέτος. Εφέτος και χωρίς τεχνίτες είναι αδύνατη η επισκευή. Τι να πει κανείς για όλα αυτά; Δαγκώνω λοιπόν τη γλώσσα μου και ερωτώ: μήπως σπεύδουν βραδέως και συνεπώς όταν έλθουν για επισκευή δεν βρούν το μεγάλο τόξο; Τότε θα πρέπει να το ξαναφτιάξουν και όχι να το επισκευάσουν. Ας βρεθεί τέλος πάντων κάποια λύση σ' όλα τα διοικητικά και γραφειοκρατικά θέματα, ώστε να δούμε να πραγματοποιείται η πολυπόθητη και αναγκαία επισκευή. Οψόμεθα!

Τελειώνοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι ο μέχρι τώρα αντίλογος με θέμα το γεφύρι είχε και την καλή του πλευρά, αφού γράφτηκαν στοιχεία που βοήθησαν την ιστορική διερεύνηση και την χρονολόγηση ενός σπουδαίου κτίσματος, η ύπαρξη του οποίου τιμά επάξια τον τόπο μας και τα ξακουστά πλέον ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ του.

Δεν θα παραλείψω και πάλι να ευχαριστήσω το περιοδικό «Κόνιτσα», για την τόση απλόχερη φιλοξενία του.

Αθήνα, Σεπτέμβρης 1989

ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΓΕΦΥΡΙ ΔΡΟΣΟΠΗΣΗΣ (στην Αριστερά)
Συμπληρωμένο η θέση της κατασκευής πύργου (α. του Καίου)

8. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΟΥ ΠΙΝΔΟΥ

Το έκτο διήγημα από το «Διπλό Βιβλίο» του Δημή-
τηρ Χατζή.

Ο Σκουρογιάννης μᾶς χαιρέτησε, μᾶς ἀποχαιρέτησε
προχτές. Γύρισε στην πατρίδα.

Κάπου-κάπου μέσα στη δική μου τὴν ἱστορία ἔχει
πεῖ καὶ γι' αὐτὸν δυὸ λόγια, ποιὸς εἶταν. Ἀπὸ τοὺς πα-
λιούς μετανάστες, ἐκείνους τῆς πρώτης μεγάλης φουρ-
νιας, ἔμεινε εἴκοσι χρόνια ἐδῶ. Μὲ τὸ συμβόλαιο κ' ἔκο-
βε σύρματα —συρματόσκοινα στὴν ΑΕΓΚ. Ἔνας σιδε-
ρένιος μπάγκος μὲ τὸ μαχαίρι, στέκεσαι μπροστὰ —δὲ
χρειάζονται μπράτσα, τέχνη, μυαλό, τίποτα δὲ χρειά-
ζεται, νὰ κόβεις μονάχα. Ὁρες ὀχτώμιση κάθε μέρα,
μισὴ ὥρα διάλειμμα γιὰ τὸ μεσημέρι —καὶ σοῦ τὰ
μετροῦν μὲ τὴ νόρμα. — «Νὰ τὰ βάλεις συνέχεια, φτά-
νουν πάνω ἀπὸ σαράντα φορές Στουτγκάρτη - Ντομπρί-
νοβο τὰ σύρματα πού'κοψα» —εἶπε μιὰ μέρα στὸ ἐλ-
ληνικὸ καφενεῖο.

Ἄλλο τίποτα δὲν ἔκανε, δὲ χρειάστηκε νὰ κάνει,
δὲν εἶχε νὰ κάνει καὶ δὲ μπορούσε νὰ κάνει. Κοιμήθηκε
χρόνια μαζί μὲ τοὺς ἄλλους σὲ κεῖνα τὰ κοινόβια, τὰ
«χάιμ» πού λένε, κοιμήθηκε κάποιον καιρὸ καὶ στὸ δω-
μάτιο τὸ δικό μου, ἔαναγύρισε στὰ «χάιμ», ἔαναπῆρε
κάποτε κάποιο δωμάτιο μὲ κάποιους ἄλλους —πού θὰ
πεῖ πὼς κατοικιὸ δικό του δὲν εἶχε— κάπως ἔτσι σὰ
νά'ταν περαστικός. Εἴκοσι χρόνια περαστικός. Ἐφαγε
τὸ μεσημέρι στὶς καντίνες μὲ τὸ κουπόνι, τὸ βράδι τὸ
πακετάκι του μὲ τὰ τέσσερα ψωμάκια, ἑκατὸ γραμμα-
ρια τὸ σαλαμικό, τὸ βούτυρο πάντα στὰ δυὸ —γιὰ δυὸ

μέρες. Πάλι δηλαδή σαν περαστικός, ταξιδιώτης, σαν στρατιώτης. Καμιά φορά σαββατόβραδο, με τὸ καλὸ τὸ κοστούμι του, ἐρχόταν μαζί μου — νὰ βροῦμε καμφο Γερμανίδα. Καὶ νὰ τὴ βρεῖς — ἄσε πού δὲν γίνεται πάντοτε— τὴν Κυριακὴ τὴν ἔχεις πάλι τὴ μοναξιά σου — καὶ νὰ σαι βέβαια ἀπ' τὸ Ντομπρίνοβο τὰ συλλογιέσαι καὶ τὰ λεφτὰ πού ξοδεύτηκαν — καὶ τὰ λυπᾶσαι διπλὰ νὰ τύχει νὰ πᾶνε χαμένα — ἐκείνη ἢ ξανθὴ — στὸ τέλος δὲν ἔγινε τίποτα — αὐτὸς εἶτανε τότε στὸ «χάιμ» — αὐτὴ δωμάτιο δικό της δὲν εἶχε — εἶπε «σιάντε», κρίμα δηλαδή τὸ καημένο — καλὸ κορίτσι φαινόταν — μὰ τὰ λεφτὰ τὰ λυπᾶσαι — δὲν εἶμαστε μεῖς γιὰ τὰ τέτοια — μπάρ καὶ κεράσματα, τσιγάρα ἀκριβότερα. Καὶ τὸ ἑλληνικὸ καφενεῖο, νὰ πᾶς καὶ κεῖ κάθε βράδι, τὰ θέλει κι αὐτὸ τὰ δύο-τρία μαρκούλια του — ὁ Σκουρογιάννης δὲν τὰ δινε εὐκολα. Τὰ περισσότερα βράδια ξεροστάλιασε μαζί με τοὺς ἄλλους στὸ σταθμὸ τῶν σιδηροδρόμων — νὰ πεῖς δυὸ λόγια με τοὺς Ρομιούς — δὲν εἶναι δὰ καὶ τῆς προκοπῆς — ὅλο τὰ ἴδια — βαριέσαι — ὅσο πού νιώθεις τὴν κούραση, σὰ ν' ἀνεβαίνει, σὲ πιάνει ἀπ' τὰ πόδια, ἔχεις καὶ νὰ ξυπνήσεις πρῶτὴ νὰ σαι στὴν ὥρα σου στὴν ΑΕΓΚ, νὰ χτυπήσεις τὴν καρτέλα σου σὲ κεῖνο τὸ μηχανάκι — «Ἄντε, γειά σου ἀπὸ μένα, τὰ ξαναλέμε κι αὔριο...».

Ἔτσι. Εἴκοσι χρόνια. Ἐφτὰ χιλιάδες τρακόσιες μέρες — κάπου χίλια κοψίματα κάθε μέρα — δυὸ κοψίματα στὸ λεφτὸ — εἶναι ἡ νόρμα — ἐγὼ τοῦ τὰ κανὸ αὐτὰ τὰ μετρήματα. Ἐφτὰ χιλιάδες τρακόσια τὰ βράδια, τὰ τέτοια βράδια — αὐτὰ τὰ μέτρησε μόνος του — τὸ κάθε βράδι με τὸν καημὸ του.

Ἡ Γερμανία, ἡ Στουτγκάρτη, κτίρια μεγάλα, δρόμοι φωτισμένοι, κέντρα, θεάματα — ὅλα τοῦ μείναν ξένα, πεντάξένα, μακριὰ ἀπ' αὐτόν, ἀδιάφορα, ἀνύπαρκτα — μιὰ μάντρα κλεισμένη γύρω του. Ψῆλῃ, κλει

στη γύρω-γύρω, με κάποιες μικρές, χαμηλές πορτοπού-
λες —άνοίγει η μία κάθε πρωί —βγάζει στην ΑΕΓ'Κ—
άνοίγει ή άλλη τὸ μεσημέρι —στην καντίνα βγάζει μο-
νάχα— τὸ βράδι ἀνοίγεται ή τρίτη —φαίνεται νά'ναι
μεγάλη, πλατύτερη —πουθενά δὲ βγάζει κι αὐτή, στὸ
σταθμὸ μονάχα, στὸ ἑλληνικὸ καφενεῖο, στὸ «χάιμ» —
καὶ ξανακλείνουνε πίσω του κάθε φορά πού περνάει.
Αὐτή'ταν ή Γερμανία τοῦ Σκουρογιάννη.

Πῆρε, λοιπόν, τὴ μικρή του τὴ σύνταξη γιὰ τὰ εἴκο-
σι χρόνια του, εἶχε βέβαια καὶ κάτι λεφτὰ μαζεμένα με-
τὴν τόση τὴ στέρηση καὶ ξεκίνησε ἀμέσως γιὰ τὴν Ἑλ-
λάδα —πίσω γιὰ τὸ Ντομπρίνοβο— Ἡλιοχώριον, ἐπαρ-
χία Δωδώνης. Μέσα γιὰ μέσα στὴν καρδιά τοῦ Πίνδου.
Δημήτριος Σκουρογιάννης —ἡ Μήτρους πού λέγαμε—

ὁ ἐπιστήθιος φίλος μου καὶ φίλος πολὺ καὶ τοῦ συγγρα-
φέα μας. Στὰ σαράντα πέντε του πιά μὰ γερὸς ἀκόμα σὰ
βούβαλος, στρογγυλοπρόσωπος, ἀγριομάλλης, μεγαλό-
κορμος καὶ στραβοπόδαρος, ὅπως εἶναι ὅλοι τους ἀπὸ
κεῖνα τὰ μέρη, ἀπὸ κεῖνα τὰ βουνὰ τὰ μεγάλα.

Καὶ γύρισε ὁ Σκουρογιάννης ἐκεῖ. Ἔτσι πού τό'χε
τάξει στὸν ἑαυτό του. Αὐτὸ τὸ Ντομπρίνοβο εἶταν τὸ
στήριγμα τῆς καρδιάς του στὰ χρόνια τῆς ξενητιάς,
εἶταν τὸ τέρμα τοῦ μακρινοῦ ταξιδιοῦ του —κ' ή ἀντα-
μοιβή του μαζί. Τὰ μεγάλα βουνὰ τῆς πατρίδας ἐρχό-
νταν καὶ ξαναρχόνταν στὴν ἐρημία τοῦ ξένου τοῦ τόπου,
σκεπάζοντας μετὴν ἀχλὺ τῆ γαλάζια τους τὴν καταχνιά
τῆς βορεινῆς πολιτείας. Καὶ τὸ βράδι πάλι, καθὼς ἐκλει-
νε ἀποσταμένος τὰ μάτια του, τὸ ξερό, μονότονο ὅλη
μέρα κροτάλισμα τῶν σιδερικῶν πού βούιζε ἀκόμα
στ' αὐτιά του, σκεπαζότανε σιγὰ-σιγὰ ἀπὸ κεῖνο τὸ
γνώριμο, τὸ βαθύ τους ἀνάσασμα τῶν χιλιάδων καὶ
χιλιάδων πεύκων κ' ἔλατων στὸν Πίνδο —ἐκεῖ, σὲ κεῖ-
νον τὸν τόπο, πού'ταν ὁ τόπος του, ὅσο δὲν εἶτανε κα-
νενὸς —κι ἀποκοιμότανε μέσα σ' αὐτό.

(Συνεχίζεται)

Μοναστήρι - Μόλιστα - Γανναδιό

Εξαιρετική επιτυχία σημείωσε και φέτος η κοινή συνεστίαση των μελών και φίλων των Συλλόγων Μοναστηριού - Μόλιστας και Γανναδιού Κόνιτσας, που έγινε στις 4 Φεβρουαρίου 1990, στο ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΣΑΛΩΝΙ.

Μεγάλος αριθμός συμπατριωτών και πολλοί φίλοι των τριών Συλλόγων, τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση αυτή.

Την Ομοσπονδία των Συλλόγων της Επαρχίας Κόνιτσας, εκπροσώπησε ο Γραμματέας της κ. Στέλιος Νούτσης.

Τους καλεσμένους χαιρέτησε ο Πρόεδρος του Συλλόγου Γανναδιωτών κ. Γεώργιος Δερμιτζάκης, ο οποίος ευχαρίστησε όλους για τη συμμετοχή τους και ιδιαίτερα αυτούς που ήρθαν από μακριά και όσους γενικά βοήθησαν με τα δώρα τους τη λαχειοφόρο αγορά.

Στη συνέχεια έκανε σύντομη ενημέρωση για τις δραστηριότητες της Ομοσπονδίας των Συλλόγων Επαρχίας Κόνιτσας, στην οποία υπάγονται 30 περίπου χωριά της.

Χαρακτήρισε δε ως εξαιρετικής σημασίας το γεγονός ότι, η Ομοσπονδία είναι έτοιμη να ιδρύσει τον φορέα, ο οποίος θα διεκδικήσει το ποσό των Δρχ. 1.300.000.000 περίπου, για την κατασκευή όλου του οδικού δικτύου της Επαρχίας Κόνιτσας, από τα κονδύλια των Μ.Ο.Π., του οποίου τη μελέτη έχουν συντάξει μηχανικοί της Επαρχίας Κόνιτσας.

Η ενέργεια αυτή είπε, είναι μοναδική στην Ευρώπη, γιατί εξ αιτίας ελείψεως μελετών, δεν απορροφούνται τα χρήματα από τα Μ.Ο.Π.

Το χορό άρχισε ο Πρόεδρος της Κοινότητας Μόλιστας κ. Ι. Λέτσιος, ο οποίος ήρθε από το χωριό ειδικά για την εκδήλωση αυτή και εκπρόσωποι των

Διοικητικών Συμβουλίων των τριών Συλλόγων.

Στη συνέχεια όλοι μαζί γλέντησαν μέχρι τις πρωινές ώρες σε ένα ευχάριστο Ηπειρώτικο περιβάλλον, με το συγκρότημα του Δημήτρη Βάγια.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ

Αποκριάτικα ξεμασκαρέματα

Από μικροί τις Αποκριές τις συνδυάζουμε με το μασκάρεμα και το ξεφάντωμα.

Σκεπάζοντας το πρόσωπο με ένα μαντήλι, μάσκα ή ο,τιδήποτε άλλο και το κορμί με ρούχα ασυνήθιστα, σίγουρα αλλάζαμε και αλλάζουμε όψη, αλλάζουμε την εξωτερική εμφάνιση.

Είναι, όμως, αυτό μασκάρεμα ή ξεμασκάρεμα; Θα ισχυριστώ πως πρόκειται για ξεμασκάρεμα και είναι καιρός ένα καινούργιο σύνθημα να κυριαρχήσει για τις αποκριές.

— Φίλοι μου, ξεμασκαρευτείτε.

Πετάξτε για λίγες μέρες, λίγες ώρες, λίγα λεπτά έστω, τις μάσκες που σας πνίγουν όλο το χρόνο και αφήστε τους εαυτούς σας ελεύθερους!

Υποδυθείτε τον Βαλεντίνο, τον Άγιο Πέτρο, το Διάβολο, ό,τι τέλος πάντων ο καθένας κρύβει μέσα του, και ξεσπαθώστε.

Αφήστε στην άκρη για λίγο το χαμόγελο τα λόγια τα μελιστάλαχτα, και δείξτε τα σκληρά σας δόντια.

Φορέστε νύχια γαμψά, σαν της εκδίκησης που κρυφοκαίει, ξεμασκαρευτείτε.

Φορέστε τη μάσκα που σας ταιριάζει· ξεμασκαρευτείτε.

Σαν άνθρωποι έχετε την υποχρέωση μια φορά το χρόνο να κυκλοφορείτε ξεμασκαρεμένοι μασκοφόροι.

ΕΥΘΥΜΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η τιμωρία του Παπά και ο Πατριάρχης.

Πέρασαν από τότε, σχεδόν τέσσερες δεκαετίες και πολλές φορές λέω, πως μου ξεθώριασαν οι μνήμες. Το χωνευτήρι της απώλειας απ' το καταστροφικό έργο του μεγάλου χρόνου που διάβηκε, μπορεί να μου δυσκολέψει την προσπάθεια.

Δυνατά όμως νιώθω πως δεν κατάφερε να μου στροβιλίσει τις θύμησες, σαν ο αγέρας τα κίτρινα φύλλα του Φθινόπωρου.

Έτσι έβαλα σε τάξη, ό,τι άκουσα, ό,τι είδα ό,τι μολογούσαν και μολογιέται ακόμη και θιασιώτης εγώ του γραφτού λόγου, αποτολμώ να σας παρουσιάσω την παρακάτω εύθυμη ιστορία.

Με τη λήξη των πολέμων, του παγκοσμίου και του εμφυλίου, η πατρίδα μας βρέθηκε ερημωμένη, γεμάτη καταστροφές, θανάτους, σπίτια, κτίρια, γέφυρες όλα κατεστραμμένα.

Για ν' αρχίσει η ζωή στα χωριά μας, χρειαζόταν πολύ δουλειά. Για να γίνει η ανοικοδόμηση χρειαζόταν βοήθεια χρήμα και υλικά.

Το κράτος βοηθούσε όσο μπορούσε αλλά οι γραφειοκρατικές διαδικασίες, και ο διαχωρισμός των κατοίκων «σε εθνικόφρονες» και «μιά σματα» έκαναν πολύ πιο δύσκολη την κατάσταση.

Όλα τα χωριά μας είχαν προβλήματα μα και το δικό μου, ο ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ, δεν είχε και λιγότερα.

Η ανοικοδόμηση προχωρούσε αργά και η κρατική βοήθεια, που όλο περιμέναμε, δεν έφτανε ή αν έφτανε ήταν κουτσουρεμένη ή υπέρ των ολίγων.

Τα συνεργεία της Νομαρχίας, πήγαιναν από χωριό σε χωριό και επόπτευαν.

Σε μια τέτοια επίσκεψη, οι αρμόδιοι είπαν πως πρέπει να βιαστούμε, γιατί θα

Σωκράτης Οικονόμου

περάσουν οι βασιλείς για την Κόνιτσα και θα 'ρθουνε και στο χωριό μας και πρέπει όλα να είναι έτοιμα.

Η χαρά των κατοίκων και των αρχών του χωριού είναι μεγάλη. Γιατί στο μικρό χωριό μας θα έρχονταν οι «βασιλείς».

Καθαριότητα, σκούπισμα των δρόμων, ντύσιμο με τοπικές ενδυμασίες, αρχές, αυτοκίνητα όλα σε κίνηση.

Ο γραφικός Παπαθανάσης, με το λίγο του σα φούντα γένι, ο αγαπητός σ' όλο το Πωγώνι και Κόνιτσα έλεγε: «Τι θα δούμε, τι θα δούμε, αλλά και τι θα πούμε».

Πράγματι στις 24-2-51 μετά την εθνική γιορτή των Ιωαννίνων, οι βασιλείς θα επισκέπτονταν την Κόνιτσα, είχε προγραμματιστεί όμως περνώντας από τη Βίγλα, να επισκεφτούν το χωριό ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ, ένα χιλιόμετρο αμαξιτός δρόμος είναι άλλωστε.

Όλα έτοιμα στο χωριό. Κατά το μεσημέρι, ήταν και μια ωραία χειμωνιάτικη λιακάδα - έφτασαν τ' αστραφτερά αυτοκίνητα, οι αξιωματούχοι, οι αρχές και οι βασιλείς. Είδαν το καινούργιο σχολείο και έπιασαν συζήτηση με τους κατοίκους- το συνήθιζαν πολύ τότε οι βασιλιάδες, να το παίζουν «λαϊκοί» και να συζητούν με τους χωρικούς, για διάφορα προβλήματα και να ενισχύουν το: «ισχύς μου η αγάπη του λαού»- και ζητούσαν να μάθουν πώς τα περνάνε.

Τότε πετάχτηκε ο παπα-Θανάσης κι είπε:

«Βασιλισσά μου, δεν περνάμε καλά, φτώχεια έχουμε, βοήθεια δεν έφτασε ακόμη. Μη κάνετε εσείς πολλές δεξιώσεις για να περισσεύουν χρήματα και για μας να κάνουμε την ανοικοδόμηση!». με μιας τα είπε. Πάγωσαν όλοι.

Φωτορεπόρτερ και δημοσιογράφοι αποθανάτισαν τη σκηνή. Τι ήταν αυτά! Αγρίεψε η βασίλισσα και αυστηρά του είπε: «Άλλη φορά τέτοια λόγια να μη λες». Χαμογέλασε ο βασιλιάς Παύλος κι έκανε νόημα να φύγουν.

Σε λίγο άδειασε το χωριό. Όλοι συζητούσαν για το γεγονός. Τι θάρρος είχε ο παπάς, καλά τα είπε, να δουμε τι θα γίνει, θα τον τιμωρήσουν και τέτοια.

Την άλλη μέρα οι εφημερίδες των Αθηνών και των Ιωαννίνων έγραφαν τα καθέκαστα.

Η εκκλησιαστική αρχή, εκίνησε τη διαδικασία της τιμωρίας, κάλεσε σε απολογία τον παπά, του έκανε αυστηρές παρατηρήσεις και συστάσεις και στο τέλος περιέκοψε το μισθό του και τον έπαψε από τα καθήκοντά του για ένα εξάμηνο για «απρεπή εμφάνιση και συμπεριφορά έναντι των εστεμμένων».

Στενοχωρέθηκε ο παπάς και μονολογούσε. Τι έκανα; γιατί, την αλήθεια είπα, γιατί;

Αλλά βρήκε το θάρρος του. Δεν τα βάζει κάτω. Γυρίζει στο χωριό του, τα λέει στους πιστούς του, κι όλοι οι χωριανοί του συμπαραστέκονται και τον βοηθούν. Δε φοβόταν, ήταν πολύ εργατικός, άλλωστε τότε οι παπάδες δούλευαν στα χωράφια. Ρίχτηκε στη δουλειά κι έλεγε: «Ας είν' καλά ο Πατριάρχης. Ο Πατριάρχης θα με σώσει».

Όλοι νόμισαν ότι θα γράψει γράμμα στον Πατριάρχη για να τον βοηθήσει.

Πέρασε καιρός κι άρχισαν να του λένε. - Τι έγινε με τον Πατριάρχη; σου 'γραψε; σε βοήθησε;

Αυτός απαντούσε: Το καλοκαίρι θα δείτε. Ήρθε το καλοκαίρι. Η σοδειά του παπά Θανάση ήταν πολύ καλή. Πέρασαν και οι μήνες και κόντευε να λήξει και η τιμωρία του.

Στο πανηγύρι του Βασιλικού συναντήθηκε με ένα φίλο του και καθηγη-

τή τότε της Θεολογίας στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης κι εκείνος τον ρώτησε. Πώς έγιναν όλα αυτά; Γιατί; κι αγέρωχος ο Παπαθανάσης του είπε: Ας είν' καλά ο Πατριάρχης με 'σωσε ο Πατριάρχης.

Κι εκείνος, μα καλά, ήταν ανάγκη να γράψεις στον Πατριάρχη, δεν έγραφες στον Αρχιεπίσκοπο να τακτοποιηθεί το θέμα σου. Και ο Παπαθανάσης υπομειδιώντας του είπε:

«Τι λέτε, κ. καθηγητά, τον Πατριάρχη τον είχα στο κελάρι μου, πού νάβρισκα τον αρχιεπίσκοπο στην Αθήνα».

Έμειναν όλοι άναυδοι. Και ο κ. Καθηγητής του λέει, μα τι λες παπά μου; τι είναι αυτά;

- Μα αλήθεια, κ. Καθηγητά, δε γνωρίζετε ότι το βόδι στο χωριό το λέμε Πατριάρχη; κι όλοι έβαλαν τα γέλια κι ο παπάς, απλά, ήρεμα τους εξήγησε:

Με το «γαϋλη» μου, έτσι έλεγε τη μοναδική του περιουσία, έσπειρα τα χωράφια μου, έκανα ξενοδουλειές, έγιναν καλά σιτηρά κι έζησα και έθρεψα την οικογένειά μου. Είναι να μην το λες Πατριάρχη;

Για άλλη μια φορά όλη η παρέα ξέσπασε σε δυνατά γέλια...

Γυρίζοντας τ' απόγευμα με τα πόδια στο χωριό του, στη θέση «Πελεκάνος» συνάντησε το γελαδάρη του χωριού να βόσκει τα βόδια. Τον καλησπέρισε και του έδωσε ένα πακέτο τσιγάρα, το συνήθιζε πολύ αυτό ο παπαθανάσης να κερνάει τον κόσμο - έβγαλε από το σακκούλι του δυό μεγάλα λουκούμια τ' έβαλε στην παλάμη του και τα πλησίασε στο στόμα του «Πατριάρχη» που ήταν εκεί κοντά του.

Με τη μεγάλη του γλώσσα τ' άρπαξε και με τ' άδολα μεγάλα του μάτια τον κοίταζε ευχαριστημένος...

Σε λίγο ο παπάς χάθηκε στη στροφή του δρόμου.

Πάτρα 20-12-89

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Γλέντια στο Παλαιού

Από το αρχείο του φωτογράφου Ι. Καπαίου

ο Πάσχα του 1922.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Με ιδιαίτερη χαρά, ιερή συγκίνηση, με χωριανό καμάρι και υπερηφάνεια έλαβα από την Προοδευτική Ένωση Πυρσόγιαννης την κάτωθι εγκύκλιο επιστολή.

«Αγαπητά μέλη της ΕΝΩΣΕΩΣ, ύστερα από τρία χρόνια κοπιαστικής δουλειάς διαμορφώσαμε το παλιό πέτρινο σχολείο που φέτος ελπίζουμε να φιλοξενήσει την πλούσια πολιτιστική μας παράδοση, τη ζωή και το έργο των μπουλουκιών της πέτρας.

Παραδίνουμε στο πανελλήνιο ένα μοναδικό μουσείο με σπάνιο έθνολογικό υλικό και πιστεύουμε ότι θα αποτελέσει χώρο έρευνας κι αφορμή για στοχασμό, σημασίας ευρύτερης από αυτήν που ορίζουν τα συγκεκριμένα ιστορικά πλαίσια.

Η Προοδευτική Ένωση ξεκίνησε και τελειώνει ένα έργο τολμηρό, και φιλόδοξο, ένα κατόρθωμα που τιμάει και τα μέλη της και το τόπο μας. Ευχαριστούμε ολόψυχα όσους αφιλοκερδώς εργάστηκαν στο Μουσείο, όλους όσους βοήθησαν με το μικρό ή μεγάλο όβολό τους, και όσους πάσχισαν αυτά τα χρόνια της δημιουργίας να συγκεντρώσουν πληροφορίες, γράμματα, δεφτέρια συμφωνητικά, εργαλεία λιθανάγλυφα και παλιές φωτογραφίες». Αυτό το αξιόλογο πνευματικό Κέντρο που έγινε πραγματικότητα είναι τώρα ολοκληρωμένο καταδικό μας, όλων των χωριανών και μια ευχάριστη έκπληξη των φίλων της Πυρσόγιαννης και των διαφόρων περαστικών ανθρώπων, που αγαπάνε τα γράμματα, τις τέχνες, την ιστορία και την πατρογονική παράδοση

Γι αυτό πρέπει πέρα από την αγάπη και τη φροντίδα να είμεθα ικανοί και άξιοι να το κρατήσουμε καθαρό, όρθιο και συνεχώς βελτιωμένο. Γιατί σε γυρίζει στο παρελθόν αντίστροφα στην πο-

ρεία του χρόνου. Πρέπει ζωντανό και όρθιο να ζήσει για να δέχεται εκάστοτε καλόδεχτα και καλόκαρδα στους αιώνες τους απογόνους μας και τους περαστικούς. Πρέπει η φροντίδα γι αυτό να μη σταματήσει ποτέ.

Δεν πρέπει, δεν έχουμε το δικαίωμα να χάσουμε ό,τι πολύτιμο με χρόνο κόπους και θυσίες αποκτήσαμε.

Αυτό το ζωντανό πνευματικό Κέντρο με τη βιβλιοθήκη του, που είναι η μνήμη των ανθρώπων και τους άλλους αξιόλογους χώρους εκθεμάτων, ανάγκη είναι να προσπαθήσουμε να γίνουμε άξιοι και ικανοί να το κρατήσουμε σαν νερομάνα για να δροσίζει πνευματικά και ηθικά, όλους τους έχοντας ανάγκη, για να ζωντανεύει την όλη ιστορία και την παράδοση με τα ήθη και έθιμα του χωριού μας. Πρέπει αυτό να γίνει το χρυσό γεφύρι που θα ενώνει το εκάστοτε σήμερα με το χθές και το αύριο που κι αυτό γρήγορα σαν μιά ανάσα θα γίνει χθές, παρελθόν.

Αλλά πρωτίστως δεν θα πρέπει να ξεχνάμε τους πρωτεργάτες και τα μαστορόπαιδα της τέχνης της πέτρας που ξεκίνησαν με το τίποτα, με ένα όνειρο απλό, το μεγαλόπρεπο αυτό έργο, το περίφημο αυτό αρχιτεκτονικό στολίδι, το καλαίσθητο, το φιλόκαλο αριστοτέχνημα, που δείχνει το λεπτότεχνο μερακλιδίκι του λαϊκού μάστορα, να ολοκληρωθεί.

Το με πολύ γούστο μαστοροδουλεμένο αυτό πνευματικό Κέντρο και περίτεχνο Μουσείο της Πυρσόγιαννης που συνεχώς θα ακτινοβολεί φιλοξενία και ζεστασιά και θα προσφέρει ζεστά παραγωγικά πνευματική προσφορά, αξία και τέχνη.

Πρέπει όλος αυτός ο μεγάλος χώρος να γιομίσει με ποικίλης φύσης χωριανά εκθέματα και να γίνει άξιο προς

μίμηση και καρποφόρο συναγωνισμό. Αξίζει να πλουτιστεί με παλιές αρχοντικές επιβλητικές και αποστράπτουσες φορεσιές, με φανταχτερά φαντασμορικά και παραμυθένια ντυσίματα των τότε Γυναικών. Τζουμπέδες, ολόχρυσά και απέριπτα σάλια Τυρνάβου, αρμάδες από μαργαριτάρια, φέσια καπλαντισμένα με φλουριά και με μαραριτάρια, διάφορα δαχτυλίδια απλά και με ζαφείρια, σκουλαρίκια φλωρένια, ποδιές και άλλα ρούχα φτιαγμένα από Πυρσογιαννίτικα χρυσοχέρια που κάθε ύφανση ήταν μια προσευχή, που κάθε κόμβος ήξερε καλά και κάτι από τα όνειρα, τη ζωή του κάθε κοριτσιού της εποχής εκείνης και κάθε άλλο έργο, λειτούργημα, στολίδι και εργαλείο που ήταν τότε ένα έναυσμα σωστό που πυροδοτούσε το φλογερό ενθουσιασμό, που καλλιεργούσε και έπλαθε γλυκά ονειράτα, πλούτιζε τη φαντασία των κοριτσιών και γινότανε η κινητήρια δύναμη για έργα πρωτογενή, λαμπερά, λιόχαρα και όμορφα που θα ανακαίνιζαν τον κόσμο του χωριού.

Επίσης πρέπει να εμπλουτισθεί με παντός είδους βιβλία, έπιπλα, σκεύη και εργαλεία σκαφτιά, μαστόρων, αγρότη, ξυλοκόπου, σαμαρα, τενεκιτζή, κυρατζή κ.λ.π.

Έτσι όταν θα αγγίζουμε το λατρευτικό αυτό χώρο με ανάλογο δέος και προσοχή, να τον αγγίζουμε σαν να είναι ένα πολύ εύθραστο έργο τέχνης.

Σ' αυτό εδώ το χώρο πρέπει οι χωριανοί να περνάνε μετά το καφενείο, τις περισσότερες ώρες, ν' αποκτούν εδώ γνώσεις, να πλουτίζουν τη φαντασία και να μαθαίνουν τα νέα.

Το Πνευματικό αυτό Κέντρο σε βγάζει από την απομόνωση· έρχεται ο καθένας έστω κι αν φυλλομετρά βιβλία και ιταλιές εφημερίδες και περιοδικά, σε επαφή με τον υπόλοιπο κόσμο, που οι περισσότεροι εκείνα τα χρόνια μάλιστα το ξέρανε από τα παραμύθια και επικοι-

νωνεί με το γνήσιο παρελθόν, ακούει νανουριστικά, απαλά χωριανά τραγούδια και οραματίζεται λεβέντικους και φανταστικούς χορούς και τα αερικά.

Κάνει καλό να γυρίζουμε εκεί μέσα πίσω στην ιστορία, στο παρελθόν, στην παράδοση, γιατί αυτή η επιστροφή δεν πληροφορεί μόνο, αλλά και διδάσκει και σοφίζει. Τέλος το Πνευματικό αυτό Κέντρο της Πυρσόγιαννης θα είναι για όλους μας ένας πολύτιμος θησαυρός, μια ανεκτίμητη παρακαταθήκη. Θα είναι μια καθαρή ζωντανή υπόμνηση και παρόρμηση για κάθε γενιά και για κάθε τάξη ανθρώπων. Θα μεταβάλει τη βαριά χειμωνιάτικη σκοτεινιά σε ανοιξιάτικη λαμπρότητα.

Για να γίνουν τέτοια αξιόλογα και παραγωγικά έργα πολιτιστικά, χρειάζεται πνεύμα συνεργασίας, καλή και φρόνιμη θέληση, πραγματική αγάπη, αυθόρμητο σεβασμό, αναγνώριση ηθικών και πνευματικών αξιών, λίγο ανήσυχο πνεύμα και προπαντός προσπάθεια και έξοδο από το λήθαργο της αδιαφορίας και της τεμπελιάς.

Θερμά συγχαρητήρια λοιπόν, σε όσους αυτό το όνειρο το έκαναν πραγματικότητα και ευχές σε όσους ξένους θα έχουν την επίθυμια και την καλή ευκαιρία να το δουν από κοντά, να θαυμάσουν αυτό το περίλαμπρο έργο δουλειάς, πολιτιστικού και κοινωνικού περιεχομένου που εκφράζει μια αξία που ανήκει στο χωριανό σύνολο.

Νίκος ΣΙ. Τσίπας
Λαογράφος Πυρσογιαννίτης 1/2/90

Η ΔΟΞΑΣΜΕΝΗ ΚΟΙΛΑΔΑ

(η λεκάνη του Αώου. Η αρχαία
Παραναία)

Του Ηλία Ε. Παπαζήση

Μέρος 15ον

Αρκετά χρόνια στά σχολεία φοιτούσαν μόνο άρρενες. Η μόρφωση των κοριτσιών εκείνη την εποχή εθεωρείτο παρατραβηγμένη και έξω απ' τα λογικά όρια. Οι περισσότεροι γονείς αντιδρούσαν στη μόρφωση των κοριτσιών. Ήθελαν τη γυναίκα απόλυτα περιορισμένη στα οικιακά της. Προσπάθειες παραγόντων να τους πείσουν απορρίπτονταν ως επιλήψιμες. Ο Μητροπολίτης Ιωαννίνων Σωφρόνιος ήρθε στο Βρυσοχώρι το 1886 να πείσει τους γονείς να στείλουν και τα κορίτσια των στο σχολείο και να ιδρυθεί Παρθεναγωγείο.

Χαρακτηριστικός δε είναι ο λόγος που εξεφώνησε ο διδάσκαλος Βρυσοχωρίου Χρ. Τριανταφυλλίδης τον Οκτώβριο του 1887 σχετικά με τη φοίτηση των κοριτσιών, τον οποίο καταχωρούμε.

«Θέλομε διά μεν των γραμμάτων να καταστήσωμε την γυναίκα καλοδιδάσκαλον φιλότιμον, σώφρονα, αγνήν οικοκυράν αγαθήν, διά δέ της μικράς μεν αλλά θαυματουργού βελόνης αληθή οικοδέσποιναν. Την θέλομε με άλλους λόγους τελείαν οικοκυράν δια την οικιακής οικονομίας και πιστεύσατέ με, ότι τοιαύτη ημπορεί να καταστή διά της παιδείας. Αναγκαία καθίσταται επίσης η εκπαίδευσις στο χωριό μας, καθ' όσον ο μέν άνδρας επί πολλά έτη απουσιάζει, μόνη της δέ η γυναίκα διευθύνει τα του σπιτιού της και πολλές φορές λαμβάνει ανάγκην να διαβιβάση εις τον άνδρα της κάθε παράπονον, κάθε στέρησιν, μη γνωρίζουσα όμως να

γράψη αναγκάζεται να πηγαίνη εις άλλον και να εκμυστερευθή πράγματα οικογενειακά, τα οποία έπρεπε να μείνουν μυστικά και να μη τα γνωρίζει ο κόσμος.

Αυτό νομίζω, ότι συμφέρει πολύ περισσότερο και εις τον άνδρα, όταν θέλει να γράψη εις την γυναίκα του κανένα μυστικόν, το οποίον άλλος δεν έπρεπε να ξέρει. Εκ της μητρός λοιπόν εξαρτάται η πρόοδος ή η στασιμότης της κοινωνίας, διά τούτο καθήκον παντός ανθρώπου είναι να μη μένει αδιάφορος προς την γυναικίαν εκπαίδευσιν». Τέλος η λειτουργία του Παρθεναγωγείου στο Βρυσοχώρι ήρχισε το έτος 1887, όπως γράφει ο Νικόλαος Εξάρχου εις το βιβλίο του «Το Βρυσοχώρι».

Αλλά και το Παλαιοσέλλι, όπως και στα άλλα χωριά της λεκάνης του Αώου, η ίδια αντίληψη επικρατούσε για τη φοίτηση των κοριτσιών. Και όπως προκύπτει απ' τη καταχωρούμενη αναφορά, στο Παλαιοσέλλι η λειτουργία του Παρθεναγωγείου ήρχισε το έτος 1889.

Σεβασμιώτατε

Οι ευσεβάστως υποφαινόμενοι έφοροι των εκπαιδευτικών της Κοινότητος Παλαιοσελλίου, υποβάλλομε τη υμετέρα Σεβασμιότητα, ότι επόμενοι τη Σεβαστή Διαταγή της υμετέρας Σεβασμιότητος ητοιμάσαμεν Παρθεναγωγείον προς διδασκαλίαν των θηλέων της ημετέρας Κοινότητος και διαμονήν της μελλούσης Παρθεναγωγού, και παρακαλούμεν την υμετέραν Σεβασμιότητα, όπως Ευαρεστουμένη φροντίσει περί εξερέσεως αρμοδίου διδασκαλίσεως και αποστολής αυτής. Επί τούτοις υποσημειούμεθα ευσεβάστως.

Εν Παλαιοσελίω τη 11 7/βρίου 1889.

Της υμετέρας Σεβασμιότητος ταπεινοί θεράποντες.

Δήμος Νικολάου

Γεώργιος Τάση

Ιερεύς Ζήσης Σακελλάριος.

Δεν έπαυσαν όμως οι αντιδράσεις κατά της λειτουργίας του Παρθεναγωγείου ως η καταχωρούμενη αναφορά διαπιστώνει:

Σεβασμιώτατε

Προ ημερών τη Μεγάλη Τετάρτη ακριβώς ο συγχώριος ημών Ευθύμιος Ιωάννου Θύμιου μετέβη εις το Παρθεναγωγείο ημών και άνευ ευλόγου τινός αιτίας ήρχισε και εξύβρισε διά των αναιδεστέρων και απρεπεστέρων λέξεων την Διδάσκαλον ημών. Επειδή δε Σεβασμιώτατε, ο εν λόγω ούτος παρεβίασε τον τα Παρθεναγωγεία διέποντα νόμον και κανονισμόν. Επειδή πάσα Διδάσκαλος εξυβριζομένη κα προσβαλλομένη ούτω βαναύσεως απόλλυσι τον προς διδασκαλίαν ζήλον, εξ ου ουδέν άλλο προέρχεται ή οπισθοδρόμησις των εκπαιδευτικών εναντίον της θελήσεως του τρισεβάστου ημών Ανακτος, του πάντοτε υπέρ της προαγωγής και της πνευματικής αναπτύξεως των πιστών Αυτού υπηκόων μεριμνώντος και εναντίον της θελήσεως ημών· επειδή δε τούτου ούτως έχοντος ουμόνον η αρμονία του Παρθεναγωγείου και η πρόοδος χαλαρούται, αλλά και αυτοί οι διδασκόμενοι απόλλυσι το προς την Διδάσκαλον οφειλόμενον σέβας, εξαιτούμεθα, ίνα η υμετέρα Σεβασμιότης ευαρεστουμένη ενεργήση τα νόμιμα κατά του ειρημένου Ευθυμίου Ι. Θύμιου προς συνετισμόν αυτού και περιορισμόν εν τω μέλλοντι-υποσημειούμεθα μετά βαθυτάτου σεβασμού. Εν Παλαιοσελίω τη 4 Απριλίου 1890 της υμετέρας Σεβασμιότητος ταπεινοί δούλοι και Έ-

φοροι των Εκπαιδευτικών του Παλαιοσελίου.

Στυλιανός Π/Ευθυμίου

Μουχτάρης

Τ.Σ.

Ζήσης Ιερεύς Σακελλάριος

Δίμος Νικολάου

Γεώργιος Αναστασίου

(Ακριβές αντίγραφον εκ του εν τη Μητροπόλη Κονίτισης υπάρχοντος αρχείου κοιν Παλαιοσελλίου).

Σχετικά με τη λειτουργία του Παρθεναγωγείου Παλαιοσελλίου υπάρχει και το καταχωρούμενο στοιχείο:

Σεβασμιώτατε

Οι Ευσεβάστως υποφαινόμενοι εφοροεπίτροποι των εκκλησιαστικών και εκπαιδευτικών καταστημάτων της Κοινότητος Παλαιοσελλίου, ταπεινώς αναφέρομεν δια ταύτης μας, ότι δι' εγκλείστου ώδε επιτροπικού, διορίζομεν αντιπρόσωπον και τροπόν μας τον συνάδελφον ημών Ιωάννην Λούπαν, προς ον χορηγούμε το διακαίωμα και την ειδικήν εντολήν, ίνα δυνάμει του ανά χείρας ημών βιβλίου των συνδρομών, εμφανισθή ενώπιον του εν Ιωαννίνοις Καταστήματος των Ελεών και ζητήση και λάβη παρ' αυτού γρόσια πέντε χιλιάδες αριθ. 5000, άτινα το κατάστημα τούτο προώρισε διά του ειρημένου βιβλίου προς ίδρυσιν Παρθεναγωγείου εν τω χωρίω μας. Θερμοπαρακαλούμε δε την υμετέραν Σεβασμιότητα, ίνα περιβάλη το εν λόγω επιτροπικόν ημών και διά της απαιτουμένης δυνάμεως της ιδιότητός της, ίνα έχει πληρεστάτην ισχύν ένθα δει.

Παλαιοσέλιον τη 20 9/βρίου 1891 υποσημειούμεθα ευσεβάστως.

Ζήσης ιερεύς Σακελλάριος

Δήμου Νικόλαος

Γεώργιος Αναστασίου

Η μέλισσα και τα θαυμαστά προϊόντα της κυψέλης

Σ. Τουφίδη .

Όλοι μας, μικροί - μεγάλοι, γνωρίζουμε το πολύτιμο και θαυμαστό έντομο τη μέλισσα. Εκείνο που δεν ξέρουν πολλοί, είναι η αξία του μελιού και των άλλων προϊόντων της κυψέλης. Θ' αναφερθούμε για λίγο στο εργατικό και κοινωνικό αυτό πλασματάκι της δημιουργίας και σε συνέχεια θα προσπαθήσουμε να ενημερώσουμε, όσους από τους αναγνώστες δεν είναι γνώστες, για την αξία των προϊόντων της μέλισσας.

Από παλαιοντολογικά ευρήματα έχει αποδειχτεί ότι η μέλισσα προϋπήρχε στην τριτογενή περίοδο, δηλαδή 55 περίπου εκατομμύρια χρόνια πριν από την εμφάνιση του πρωτόγονου ανθρώπου στη γή.

Το είδος κατάφερε να επιζήσει και να εξελιχθεί, μέσα στις χιλιετηρίδες, χάρη στην οργανωμένη κοινωνική του ζωή και στο τρομερό του όπλο, το κεντρί.

Έφτασε σε τέτοιο επίπεδο οργάνωσης, δαιοσύνης, καταμερισμού εργασίας και κοινωνικής τελειότητας, που είναι να ζηλεύει και να παραδειγματίζεται ο «σοφός» άνθρωπος μπροστά στο άφταστο μεγαλείο αυτού του μικροσκοπικού πλάσματος.

Την πολιτεία της κυψέλης την αποτελούν:

1) **Η μάνα.** Λέγεται και βασίλισσα από πλάνη των αρχαίων που τη νόμιζαν ότι ήταν ο βασιλιάς μια και αυτοί είχαν σε κάθε πόλη απο έναν.

Στο μεσαίωνα όμως, που το μικροσκόπιο αποκάλυψε ότι η κοιλιά του... βασιλιά ήταν γεμάτη αυγά, μετονομάστηκε σε βασίλισσα.

Είναι η μάνα όλου του σμήνους και έχει μοναδικό της καθήκον να γεννάει ακατάπαυστα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συμβουλίου των εργατριών θυγατέρων της.

2) **Οι κηφήνες,** που χρειάζονται για τη γονιμοποίηση της βασίλισσας και

3) **Οι εργάτριες,** που εκτελούν όλες τις λειτουργίες της πολιτείας και είναι οι δημιουργοί του πλούτου και της ευημερίας της.

Μέσα στην κυψέλη, που είναι ένα πραγματικό εργοστάσιο, συγκεντρώνονται και τακτοποιούνται, το μέλι, η γύρη και η πρόπολη και παρασκευάζεται ο βασιλικός πολτός.

Όλα τα παραπάνω προϊόντα χρησιμοποιούνται από τις μέλισσες, αλλά εκτός από το μέλι που είναι γνωστό και στον άνθρωπο χιλιάδες χρόνια πριν, τώρα τελευταία άρχισαν ν' αποκτούν και τα υπόλοιπα μεγάλο ενδιαφέρον, για τη θρεπτική και θεραπευτική τους αξία.

Θ' αρχίσουμε μιά απλή και κατατοπιστική περιγραφή για το καθένα, με πρώτο - πρώτο το μέλι.

Το μέλι

Από πανάρχαια μνημεία, που διασώθηκαν ως τις μέρες μας και παριστάνουν ανθρώπους να τρυγάνε μέλι, φαίνεται πως οι πρόγονοί μας από την εποχή εκείνη θεωρούσαν πολύ καλή τροφή το μέλι.

Οι αρχαίοι Αιγύπτιοι χρησιμοποιούσαν το μέλι για τροφή και θεραπευτικό μέσο.

Στην Ινδική μυθολογία αναφέρεται πολλές φορές η μέλισσα και το μέλι ήταν γνωστό σαν τρόφιμο και φάρμακο από παλιά στους Ινδούς.

Οι αρχαίοι Έλληνες έδιναν μεγάλη σημασία στο θεϊκό αυτό προϊόν και πίστευαν πως και οι θεοί τους έτρωγαν απ' αυτό για να μένουν αθάνατοι.

Ο Δημόκριτος που έζησε περισσότερο από εκατό χρόνια και πάντα έτρωγε μέλι, συνιστούσε ότι: «το μὲν έσωθεν να περιβρέχεται δια μέλιτος, το δε έξωθεν δι' ελαίου».

Ο πατέρας της ιατρικής Ιπποκρά-

της έτρωγε μέλι και το συνιστούσε για πολλές ασθένειες.

Αλλά και οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν το μέλι για τροφή και φάρμακο.

Σήμερα όλο και περισσότεροι άνθρωποι συνηθίζουν να τρώνε μέλι σ' όλες τις χώρες, αφού διαπιστώθηκαν πλέον και επιστημονικά τα ευεργετικά του αποτελέσματα.

Το μέλι γίνεται από ένα φυτικό προϊόν, το νέκταρ, που είναι μια ζαχαρώδης έκκριση των νεκταρίων των λουλουδιών.

Η συλλέκτρια μέλισσα επισκέπτεται γρήγορα τα διάφορα λουλούδια, ρουφάει με την προβοσκίδα - αντλία της το νέκταρ και το συγκεντρώνει στον πρόλοβο που είναι ένας σάκος με χωρητικότητα 50 - 60 κυβικά χιλιοστόμετρα.

Για να γεμίσει ο πρόλοβος, πρέπει η μέλισσα να επισκεφτεί πολλές εκατοντάδες λουλούδια του ίδιου είδους κάθε φορά. Μ' αυτόν τον τρόπο βοηθάει και στην επικονίαση των φυτών.

Επιστρέφοντας στην κυψέλη η μέλισσα συλλέκτρια μεταβιβάζει το φορτίο της στις άλλες αδερφές της που περιμένουν.

Στην διάρκεια της διαδρομής του από μέλισσα σε μέλισσα και από κελί σε κελί, το νέκταρ συμπυκνώνεται με την εξάτμιση του νερού που περιέχει.

Με την επίδραση των σιελογόνων εκκρίσεων που προσθέτονται σε κάθε πέραςμα από φάρυγγα σε φάρυγγα, τα ζάχαρα παθαίνουν διάφορες ενζυματικές μεταβολές μέχρι που να φτάσει το μέλι στην πυκνότητα που χρειάζεται, δηλαδή από 80% νερό στην αρχή, 20% με τη συμπύκνωση.

Έπειτα σφραγίζεται στα κελιά με λεπτό φύλλο κεριού και αυτό είναι και το τέλος της επεξεργασίας του.

Κατά την επεξεργασία, τα ένζυμα μετατρέπουν το νέκταρ σε γλυκόζη (σταφυλοζάχαρο), και σε λεβαλόζη ή φρουκτόζη (οπωροζάχαρο) που είναι ζάχαρα άμεσης αφομοίωσης από τον

ανθρώπινο οργανισμό. Δηλαδή δεν χρειάζονται τη βοήθεια των διαφόρων οξέων να διαλυθούν και απορροφηθούν, όπως συμβαίνει με τη ζάχαρη των τεύτλων ή του ζαχαροκάλαμου, αλλά πηγαίνουν κατ' ευθείαν στο αίμα.

Στο μέλι ανακαλύφθηκαν τα ένζυμα: Ιμπερτάση, διάσταση, και άλλα καθώς και πολλά μεταλλικά άλατα, όπως το ασβέστιο, το σίδηρο, το θείο, το μαγνήσιο, το ποτάσιο, το ιώδιο το σόδιο, το νάτριο, το χλώριο, ο φωσφόρος και πολλά άλλα.

Η μεταλλική σύσταση του μελιού έχει σχέση με τα εδάφη απ' όπου συλλέγεται το νέκταρ.

Περισσότερα μεταλλικά άλατα περιέχουν τα σκούρα μέλια που θά' πρεπε να προτιμούνται και πιο πολύ από τους καταναλωτές, οι περισσότεροι όμως προτιμούν τα ανοιχτόχρωμα για την όμορφη εμφάνισή τους.

Εκτός από τα παραπάνω, το μέλι περιέχει κάπου 15 είδη οργανικών οξέων όπως, το οξικό οξύ, το κιτρικό, το λακτικό, το παντοθενικό κ.τ.λ. Ακόμα, περιέχει ορμόνες, που είναι ουσίες ρυθμιστικές στην ισορροπία των ζωτικών λειτουργιών.

Τέλος περιέχει πάνω από μία δωδεκάδα (Α, Β, Β¹, Β², Β³, Β⁵, Β⁶, Β¹², C, Κ, Η, κ.τ.λ) βιταμίνες.

Όπως είναι γνωστό, από τις διάφορες έρευνες, η βιταμίνη Α κάνει καλό στην όραση, επιθήλιο, αναπαραγωγή. Η Β διατηρεί σταθερό τον αριθμό των αιμοσφαιρίων του αίματος.

Η Β² βοηθάει στο μεταβολισμό των υδατανθράκων, λιπαρών και λευκωματούχων ουσιών.

Έχει αντιμολυσματικές ιδιότητες και σταματάει την αιμοραγία.

Η Β³ προφυλάει το δέρμα.

Η Β⁵ και Η έχουν τις ιδιότητες των παραπάνω.

Η C βοηθεί τον οργανισμό κατά των μολύνσεων, ανανέωση του αίματος κ.τ.λ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ ΕΙΔΗΣΗ

Η Κ συνιστάται στις τραυματικές αιμοραγίες, συμφόρηση κ.τ.λ.

Το μέλι είναι μικροβιοκτόνο και αντισηπτικό, γι αυτό στην αρχαιότητα το χρησιμοποιούσαν για την ταρίχευση πτωμάτων· αναφέρεται μάλιστα ότι πεθαίνοντας ο Μεγαλέξανδρος ταριχεύτηκε μ' αυτόν τον τρόπο.

Όπως είδαμε πιο πάνω, το μέλι με τον πλούτο των στοιχείων που περιέχει είναι ένας θησαυρός που μας προσφέρει η μάνα φύση με τις χιλιάδες λουλούδια και βοτάνια της, με τις φωτοσυνθετικές ενέργειες του ήλιου και την επίπονη εργασία της ακάματης μέλισσας.

Άς δούμε στη συνέχεια, με μερικούς αριθμούς, πως πετυχαίνεται αυτό το θαύμα της κυψέλης.

Σύμφωνα με επιστημονικούς υπολογισμούς, για να γίνει ένα (1) γραμμάριο μέλι, η μέλισσα πρέπει να επισκεφτεί 10.000 λουλούδια περίπου και για να φτάσει 1 κιλό, θα επισκεφτεί 10 εκατομμύρια λουλούδια. Κάνει λιγότερα από δέκα ταξίδια την ημέρα και σ' όλη τη διάρκεια της εργασίας έξω από την κυψέλη, φέρνει λιγότερο από 4 γρ. μέλι.

Ο γλυκός θησαυρός των αποθηκών της κυψέλης, λοιπόν, είναι έργο μυριάδων συλλεκτριών.

(Συνεχίζεται)

Στις 16-1-1990 από τα μέσα ενημερώσεως, ακούσαμε την εξής ευχάριστη είδηση: μας είπαν πως το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, σε συνεργασία με το Υπουργείο Γεωργίας, θα συγκροτήσουν συνεργεία αναδασώσεως. Μας συγκινεί όλους μας και πάλι η προσφορά του γενναίου στρατού μας, που πορεύεται πρώτο για την φύτευση δέντρων. Το ξεκίνημα αυτό, είναι πολύ καλό και θα πρέπει να το κάνουμε πράξη όλοι. Δε νομίζω πως η ενέργεια αυτή θα ήταν δύσκολο να τη μιμηθεί και το Υπουργείο Παιδείας με τους μαθητές των μεγάλων τάξεων και να διαθέσουν έστω και δυο ημέρες να φυτέψουν κι αυτοί.

Θα ήταν δε πολύ ευγενικό εκ μέρους των Δημοσίων Υπαλλήλων, αν διέθεταν και αυτοί δυο Σάββατα, στο τόσο σημαντικό αυτό έργο.

Με λίγα λόγια, θα ήθελα να πω πως γενικά όλες οι δυνάμεις θα πρέπει να δώσουν το παρόν στο μεγάλο αυτό προσκλητήριο και να είμαστε βέβαιοι, πως αν το κάνουμε αυτό κάθε χρόνο, πολλά γυμνά μέρη που τώρα φαίνονται μαύρα, θα πρασινίσουν κι αυτά.

Μόνον έτσι και με την καθαριότητα θα μπορέσουμε να σώσουμε το περιβάλλον που απειλεί τη χώρα μας σήμερα, για να μπορέσουμε να αναπνέουμε ελεύθερα χωρίς δυσσομίες.

ΛΟΥΚΑΣ ΕΖΝΕΠΙΔΗΣ

ΧΩΡΟΙ ΑΘΛΗΣΗΣ

Στο προηγούμενο φύλλο είχαμε γράψει ότι θα επανέλθουμε στο θέμα του κλειστού γυμναστηρίου στην Κόνιτσα. Το κάνουμε αμέσως τώρα, παίρνοντας αφορμή από την καλή εμφάνιση-στο μπάσκετ κυρίως - των μαθητικών ομάδων - αγοριών και κοριτσιών - του Λυκείου Κόνιτσας.

Την ανάγκη κατασκευής κλειστού γυμναστηρίου σε μια κωμόπολη με ελάχιστους χώρους άθλησης, κυρίως δε με κλιματολογικές συνθήκες αρκετά δυσμενείς κατά τους χειμερινούς και εαρινούς μήνες, δεν την υπαγορεύει μια απλή φιλοδοξία πρωταθλητισμού, αλλά η ίδια η ιδέα του αθλητισμού.

Είμαστε βέβαιοι πως, όταν υπάρξουν οι κατάλληλοι χώροι άθλησης, που θα καλύπτουν όσο το δυνατόν περισσότερα αθλήματα, θα δοθεί διέξοδος δημιουργική σε πολλούς μαθητές και εργαζόμενους.

Όταν δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις, τα κηρύγματα για αποφυγή των ηλεκτρονικών και της καφετέριας ηχούν «σε ώτα μη ακουόντων».

Χρειάζεται δραστηριοποίηση από όλους, κυρίως από την τοπική αυτοδιοίκηση. Χρηματικοί πόροι θα βρεθούν αν υπάρξει η κατάλληλη κινητοποίηση.

Στο κάτω-κάτω τόσοι σύλλογοι και φορείς που λειτουργούν στην Κόνιτσα, αν το θελήσουν, μπορούν, οργανώνοντας χορούς και λαχειοφόρες αγορές, να κάνουν ένα σοβαρό ξεκίνημα και από 'κει και πέρα θα βρεθεί τρόπος για την ολοκλήρωση.

Βέβαια ένα γυμναστήριο δε λύνει όλα τα προβλήματα. Από τη μεσαία ζώνη της Κόνιτσας, κυρίως ό-

μως από την πάνω, οι χώροι άθλησης λείπουν σχεδόν τελείως. Σε μια πρώτη φάση προέχει η ασφαλτόστρωση μέρους των αύλειων χώρων των Α' και Β' δημοτικών σχολείων και κατασκευή κατάλληλων υποστέγων. Αυτά που υπάρχουν (ας μην μπούμε στον πειρασμό να τα κρίνουμε) χρειάζονται μελετημένη επέκταση και συμπλήρωση.

Για να γίνουν, όμως, τα παραπάνω και άλλα χρειάζεται δραστηριοποίηση και συντονισμός.

Το έργο του συντονισμού-το έχουμε γράψει και άλλη φορά-καλό θα ήταν να το αναλάβει ένας δημοτικός σύμβουλος με σχετικά ενδιαφέροντα, στα πλαίσια ενός γενικότερου καταμερισμού αρμοδιοτήτων.

Κάθε άνθρωπος έχει ορισμένα ενδιαφέροντα και υπάρχουν τομείς όπου μπορεί να προσφέρει περισσότερα. Η παράμετρος αυτή θα ήταν πολύ χρήσιμο να λαμβάνεται υπόψη, όταν καταρτίζονται οι διάφοροι συνδυασμοί ή όταν δίνεται η ψήφος.

Επανερχόμενοι στο γυμναστήριο, επειδή υπάρχουν πληροφορίες ότι κάτι πρόκειται ν' αρχίσει, θέλουμε να τονίσουμε τούτο: Πριν αρχίσει οποιοδήποτε έργο, χρειάζεται συγκεκριμένη και σωστή μελέτη, έστω κι αν η ολοκλήρωση του έργου αργήσει.

I.T.

Μιά συνεστίαση αποφοίτων

του Νικολ. Χ. Ρεμπέλη

Στις 23 Ιανουαρίου, το βράδυ, καμιά δεκαριά παλαιοί μαθητές του Γυμνασίου Κονίτσης, που βρίσκονται στην Αθήνα, απόφοιτοι σχολ. έτους 1962-63, έκαναν μιά συνεστίαση σε ταβέρνα, εκεί κάπου στα Πατήσια, και είχαν την καλή ιδέα να καλέσουν και τους καθηγητές τους: Χρίστο Ανδρεάδη, φιλόλογο, εμένα και το Θύμιο Παπακωσταντίνου, Γυμναστή.

Με χαρά ανταποκριθήκαμε και οι τρεις μας στην ευγενική πρόσκληση των μαθητών μας: Γ. Τσαρτσάλη, Κ. Νούτση, Ευ. Πανταζή, Σπ. Τσαλιαμάνη, Ν. Παπακώστα, Ραπακούση, Κιάμου, Κορδικόρη, Τσιάτση, που για όλους μας αποτελούσε μιά ευχάριστη συνάντηση, συνυφασμένη με νοσταλγικές αναμνήσεις και αναδρομές στα χρόνια εκείνα... τα παλιά.

Η ώρα πέρασε ευχάριστα. Ο καθένας τους κάτι είχε να πει και να θυμηθεί από τη μαθητική του ζωή, το σχολικό περιβάλλον, τις εκδρομές, τα μαθήματα, την αυστηρότητα του σχολείου, αυστηρότητα, που, όπως παραδέχτηκαν, τους στάθηκε τόσο χρήσιμη στη μετέπειτα ζωή τους.

Ο υποφαινόμενος ενθουσιασμένος από τη φιλική ατμόσφαιρα και υπό την επήρεια κάπως του Βάκχου, βρήκε την ευκαιρία να τους απαγγείλει κάποιο κομμάτι από την Κύρου Ανάβαση: «Ως δ' η τροπή εγένετο διασπείρονται και οι Κύρου εξακόσιοι εις το διώκειν ορμήσαντες, πλην πάνυ ολίγοι αμφ' αυτόν κατελείφθησαν, σχεδόν οι ομοτράπεζοι καλούμενοι... κ.λ. κ.λ. ». (Ας σημειωθεί πως κάτι τέτοια εκλεκτά αποσπάσματα από αρχαίους συγγραφείς, συνήθιζα να ζητώ επίμονα να τα αποστηθίζουν οι μαθητές μου).

Γεγονός, πάντως, είναι, πως αυτές οι εκδηλώσεις των οποιωνδήποτε αποφοίτων, ανανεώνουν τους μεταξύ τους παλιούς δεσμούς γνωριμίας και φιλίας, που τόσο λείπουν από τη σημερινή αποξενωμένη κοινωνία μας.

Ιδιαίτερα για μας τους πρεσβυτέρους στην ηλικία, που, ως άλλος Οδυσσεύς, παρακάμψαμε ήδη τον Μαλέα των 60 ετών, αυτά τα συναπαντήματα με τα νιάτα μας ικανοποιούν αφάνταστα.

Πράγματι, δοκιμάζομε χαρά και παίρνομε ηθική και ψυχική τόνωση, όταν βλέπομε τους χτεσινούς μαθητές μας να έρχονται πίσω μας, όταν νοερά ακούμε τους δυνατούς και ευγενικούς παλμούς της καρδιάς τους να λακτίζουν τα φλογερά τους στήθη, όταν φτάνει στ' αυτιά μας, σαν να ήταν χτες, ο μακρινός απόηχος των κραυγών και των γέλιων της χαράς και του ενθουσιασμού τους εκεί στο προαύλιο του παλιού Γυμνασίου. (Στο καινούργιο πήγαμε το 1970).

Στο παλιό λοιπόν εκείνο Γυμνάσιο με τις στενές, πληκτικές και κρύες το χειμώνα αίθουσες, που μερικές απ' αυτές, ανήλιες, σκοτεινές, ποντελιασμένες και χαμηλοτάβανες, σου στέκονταν βάρος ασήκωτο στην καρδιά, στο κτίριο αυτό με τις κατεστραμμένες πόρτες, τα χαλασμένα σοβατίσματα, τα σπασμένα τζάμια, τα φυρά παράθυρα, τη στενόχωρη αυλή, τα χαλάσματα, το συσσίτιο με το Μάνθο το μάγειρα, με τα τοιχώματα, τα πεζούλια, που σ' αυτά κάθονταν ώρες ολόκληρες δυό κουρασμένοι, καλοκάγαθοι βιοπαλαιστές, οι μικροπωλητές Κάπος και Αλέκος, που περίμεναν πως και πως να χτυπήσει ο Κώστας, ο επιστάτης, το κουδούνι, για να πουλήσουν τι;... μικροπράγματα, τσίχλες, καραμέλλες και λίγα κουλούρια!... Ναι, σε τέτοιο κτίριο-διδακτήριο και κάτω από

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ Εξωραϊστικός Σύλλογος Κόνι- τσας

Με την ευκαιρία της εκδήλωσης του Εξωρ. Συλλόγου, για το κόψιμο της πίτας, έγινε από το Δ.Σ. σύντομος απολογισμός του έργου του. Για ενημέρωση των μελών και φίλων του Συλλόγου στέλνουμε για δημοσίευση στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» την πιο κάτω σύντομη περίληψη:

Το Δ.Σ. του Συλλόγου στο διάστημα της δεκαοκτάμηνης θητείας του, χωρίς να παραβλέπει και τους άλλους σκοπούς που ορίζει το καταστατικό, έρριξε το κύριο βάρος των ενεργειών του στην αναζωογόνηση του νεκρού από χρόνια λαογραφικού Μουσείου μας.

Έτσι μόλις το παραλάβαμε από το προηγούμενο Δ.Σ., φροντίσαμε για τη σύνταξη μιας μελέτης για επισκευή -που έκανε δωρεάν ο μηχανικός Γιάννης Κυρίτσης- απευθυνθήκαμε προς κάθε κατεύθυνση για αναζήτηση χρημάτων.

Στο μεταξύ, με το φτωχό ταμείο του Συλλόγου, αρχίσαμε το έργο: Έγινε η τοποθέτηση πλακών και σοβάντισμα εξωτερικά, επισκευή στη σκεπή και στα λούκια, κατασκευή νέας ηλεκτρικής γραμμής (γιατί δεν υπήρχε καθόλου ρεύμα στο κτίριο) και τοποθετήθηκαν ηλεκτρικά φαναράκια στον εξωτερικό χώρο.

Καθαρίστηκαν οι εξωτερικοί χώροι από τα παντοειδή σκουπίδια και ασβεστώθηκε μέσα -έξω το κτίριο, από τους αδελφούς Ν. και Δ. Κυρτζόγλου. Κατασκευάστηκαν τέσσερις βιτρίνες για τα μικροαντικείμενα και τις κούκλες με τις παραδοσιακές φορεσιές, καθαρίστηκαν και επανατοποθετήθηκαν τα υπάρχοντα αντικείμενα και προστέθηκαν κι άλλα από δωρεές.

Αυτή τη στιγμή το Μουσείο είναι έτοιμο να δέχεται επισκέπτες ορισμένες ώρες της ημέρας.

Παράλληλα με τις εργασίες στο Μουσείο, το Δ.Σ. δε σταμάτησε τις ενέργειες για την επισκευή της πέτρινης γέφυρας και μετά από έγγραφες και προσωπικές ενοχλήσεις μας (όχι μόνο για το δικό μας γεφύρι, αλλά και για του Σαραντάπορου, Κάντσικου-Ζέρμας) η 6η εφορία Νεωτέρων Μνημείων έστειλε συνεργείο ειδικών μαστόρων.

Για τη διαμόρφωση και αναβάθμιση του γύρω χώρου, απευθυνθήκαμε στην Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Επαρχίας Κόνιτσας (που εδρεύει στην Αθήνα και διαθέτει τεχνοκράτες) ζητώντας να φορντίσουν για τη σύνταξη μιας ολοκληρωμένης μελέτης, ώστε σύντομα ν' αξιοποιηθεί η πασίγνωστη γέφυρα, λάβαμε την υπόσχεση και περιμένουμε την υλοποίησή της.

Έγιναν ενέργειες και διαμαρτυρίες προς το Νομάρχη και άλλους αρμόδιους φορείς για την καταστροφή του χώρου

δύσκολες οικονομικές συνθήκες και αντίξοες περιστάσεις έμαθαν τα παιδιά εκείνα γράμματα.

Σέ τέτοιο διδακτήριο σφυρηλατήθηκε ο χαρακτήρας τους, έξι ολόκληρα χρόνια. Έτσι έβγαλαν το Γυμνάσιο, όπως το 'βγαλαν, συντροφιά τα πιο πολλά με τη μιζέρια, τις στερήσεις, τις κακουχίες, περιμένοντας με αγωνία στο πρακτορείο τον τροβά από το χωριό....., αλλά με έντονο το διαφέρον και τη θέληση για μάθηση, πρόοδο και προκοπή.

Αρετές τους πολύτιμες: ο σεβασμός, η πειθαρχία, η σύνεση, η αξιοπρέπεια, η «αιδώς».

Πώς λοιπόν να μην αισθάνεσαι περηφάνια γι' αυτά τα παιδιά, όταν τα βλέπεις σήμερα καλώς αποκατεστημένα στην κοινωνία;

Τι καλύτερο απ' αυτό θα μπορούσαν να ποθήσουν οι καθηγητές τους;

Νικόλ. Χ. Ρεμπέλης
Φιλολόγος, τ. Λυκειάρχης

γύρω από την γέφυρα Βοϊδομάτη και για την αλλοίωση της εξωτερική όψης του Νοσοκομείου.

Έγινε καταγραφή διατηρητέων μνημείων της Κόνιτσας κι εστάλη στην 6η Εφορία Ιωαννίνων.

Ο Σύλλογος μας μοίρασε δωρεάν 700 βιβλία «οδηγούς εκθέσεων» σ' όλα τα Σχολεία της Κόνιτσας κι άλλων γειτονικών Επαρχιών.

Τα βιβλία δώρισε στο Σύλλογο η κ. Τσιούρη από την Αθήνα.

Αλλά και προς το πράσινο, που πάντοτε είχε ευαισθησία ο Σύλλογός μας, στρέψαμε το ενδιαφέρον και διαμορφώσαμε τα δύο παρτέρια στην είσοδο της πόλης (από την Εθν. οδό). Φυτέψαμε τη νέα πλατεία στη λαϊκή αγορά και το χώρο έναντι ξενοδοχείου «Πίνδος» με έλατα κ.α.

Δημιουργήσαμε, με τη βοήθεια και του Δήμου, στο χώρο που εκτείνεται δίπλα από τη βρύση, στην Εθν. οδό (κοντά στο συνεργείο Μωυσίδη) ένα νέο πάρκο, που όταν ολοκληρωθεί ο εμπλουτισμός του με καναπέδες, τραπέζια κ.λ. από το Δασαρχείο, θα γίνει στολίδι της πόλης μας.

Από τις στήλες του περιοδικού «ΚΟΝΙΤΣΑ» θέλουμε να ευχαριστήσουμε το ίδρυμα Παπαδιαμάντη για τη χρηματική επιχορήγηση προς το Σύλλογό μας, με το ποσό των 300 χιλ. δραχμών. Την Αγροτική και Εθνική Τράπεζα, για το ποσό: 20 και 15 χιλιάδων δραχμών αντίστοιχα.

Για τη βοήθεια στη διαμόρφωση του πάρκου ευχαριστούμε την Ε.Τ.Κ.Α (Βασίλης Ντίνης) και την 3η ΔΕΚΕ (Ζώης Θώμος).

Ο Πρόεδρος Σ. Τουφίδης
Ο Γραμματέας Χ. Κοντογιάννης

Η γιορτή της πίτας Αδελφότητας Πηγιωτών Νικανοριτών

Όπως κάθε χρόνο, έτσι κι εφέτος, στις 13 Γενάρη 1990 έγινε η γιορτή μας με όλη την παλιά παράδοση. Όλα τα χρόνια συγκεντρωνόμαστε στο Πνευμ. Κέντρο Ηπειρωτών (Κλεισθέ-νους 15). Φέτος χάρη στο χωριανό μας Πεκλαρίτη Κων. Γ. Κίτσιου (διευθυντή για τριάντα χρόνια στη Δημαρχία Αθηνών) μας δόθηκε αίθουσα στο καινούργιο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηνών.

Παραβρέθηκαν και γιόρτασαν μαζί μας, ο διευθυντής του Πνευματικού Κέντρου και υπάλληλοι, συνάδελφοι του Κώστα.

Ο Πρόεδρος Θαν. Κίτσιος, ο Ταμίας Παύλος Προπόδης, ο Παντελής και η Άννα Κίτσιου, περίμεναν από νωρίς, υποδέχονταν τον κόσμο κι έκαναν όλο κουμάντο. Τα παιδιά έψαλαν τα κάλαντα και μετά κέρασαν λουκούμι. Αλλά το λουκούμι θέλει και ρακί κι ο Παντελής Κίτσιος έφτιαχνε το «πόντζι» κι άρχισε το κέρασμα από τους πιο μεγάλους (Πιό μεγάλοι -πάνω από 75 χρονών- ήταν ο Στεφ. Δήμος και ο Γιάννης Σπανός). Το φλουρί της πίτας έπεσε στη Φωτούλα Γ. Κίτσιου. Με τις ευχές, τα ανταμώματα και τα κλαρίνα, δεν καταλαβαίνουμε πώς περνάει η ώρα. Κι όταν έρχεται η στιγμή του χωρισμού, απομένει μόνο μια ευχή «και του χρόνου να 'μαστε καλά, να ξανανταμώσουμε».

Ευτυχισμένο και ειρηνικό το 1990 συμπατριώτες.

Βαγγ. Βουρδούκας
Μέγαρας Αττικής

Σύλλογος Εξοχικών Κόνιτσας

Στην Αίθουσα της Π.Σ.Ε (19.1.1990) έγινε το κόψιμο της πίττας σε γιορτινή ατμόσφαιρα. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Μηνάς Καρράς ευχαρίστησε όλους τους προσκεκλημένους και ευχήθηκε χαρούμενο και ευτυχισμένο το 1990. Καμαρώσαμε τον κ. Ζήκο Ντίνο πρόεδρο της Π.Σ.Ε. με τον μεστό λόγο που τον διακρίνει και μεταξύ των άλλων τόνισε: «οι εκδηλώσεις χαράς να πυκνώσουν για να μη χάσουμε τα ήθη, έθιμα και την Ηπειρωτική παράδοση από τον τεχνοκρατικό πολιτισμό της εποχής». Η Νίκη Σ. Γκουντουβά, Δικηγόρος; Αντιπρόεδρος της Κονιτσιώτικης ομοσπονδίας με το χαμόγελο προέτρεπε στα νιάτα και τις γυναίκες, να δραστηριοποιηθούν, να πλαισιώσουν και να ενισχύσουν τη Διοίκηση του Συλλόγου και της Ομοσπονδίας.

Το χωριό μας έχει μιά ιστορία ας την συνεχίσει. Έκανε γνωστές τις ενέργειες που έγιναν, για την ολοκλήρωση της μελέτης βελτίωσης του οδικού δικτύου της Επαρχίας μας. Η Ομοσπονδία εργάζεται μεθοδικά και αθόρυβα.

Τίμησαν με την παρουσία τους ο Πρόεδρος της Κονιτσιώτικης Ομοσπονδίας, ο κ. Μιχάλης Μαρτσέκης, ο Επίτιμος πρόεδρος του Σ.Α.Β.Κ. κ. Γιάννης Παπαμιχάλης, ο κ. Κοσμάς Τρέσκας και κ. Σωκράτης Ράγγας.

Ευχές και συγχαρητήρια στις χρυσοχέρες κυρίες για τις νόστιμες και ποικίλες πίτες και μεζέδες. Πλούσιος ο μπουφές με ποτά και αναψυκτικά, κέφι και χορός.

Νά 'ναι περήφανο το Δ.Σ. για όλη τη γιορτή. Του χρόνου καλύτερα.

Το Δ.Σ. αποτελούν.

Μηνάς Καρράς, Πρόεδρος
Σπύρος Σταύρος, Αν/εδρος

Ιωάννα Στρατσιάνη, Δικηγόρος, Γεν.
Γραμματέας
Βασίλης Βλάχος, Ταμίας
Ευγενία Καρρά
Βασίλης Καραμπέτσης
Ελένη Τσιούντζηρα

Γιάννης Τυμφαίος

Ευχαριστήρια

Εκφράζω, δημόσια τις θερμότερες ευχαριστίες μου, προς την Ολομέλεια της Ακαδημίας Αθηνών, στο Ανώτατο αυτό Πνευματικό Ίδρυμα της Ελλάδας μας, γιατί μου απένειμε Έπαινο, συνοδευόμενο από Έπαθλο 200 χιλιάδων δραχμών για το βιβλίο μου, με τίτλο: «Η Φούρκα της Ηπείρου» (Ιστορία - Λαογραφία).

Ευχαριστώ επίσης θερμά και όσους με συνεχάρησαν.

*Χρήστος Εξάρχου
Θεσ/νίκη Γενάρης '90*

Η ομιλία δημοσιεύεται καθυστερημένα από παραδρομή Σ.Ε

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Σεβαστοί μου δάσκαλοι, αγαπητοί μου συμμαθητές.

Κάθε χρόνο σαν σήμερα γιορτάζουμε τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Είναι μια γιορτή που μας θυμίζει την εξέγερση των φοιτητών εναντίον της δικτατορίας των συνταγματαρχών.

Τον Οκτώβριο του 1973 έληξε η θητεία των διοικητικών συμβουλίων των φοιτητικών συλλόγων, τα οποία είχαν διοριστεί από τα Πρωτοδικεία με εντολή να διενεργήσουν εκλογές, χωρίς να έχουν εκτελέσει αυτή την εντολή. Το στρατιωτικό καθεστώς που ήταν τότε στη χώρα μας ήθελε να επιβάλει μια εκλογική διαδικασία όπως το σύμφερε

εκείνο. Αυτό όμως περιόριζε την ελευθερία του ψηφίσματος που έχει ο κάθε άνθρωπος και εδώ περιόριζε τους φοιτητές να εκλέξουν τα συμβούλια με βάση τα δικά τους συμφέροντα. Έτσι άρχισαν να αντιδρούν και από τα μέσα Νοεμβρίου να κατεβούν σε κίνημα. Συγκροτήθηκαν σε ογκώδεις συγκεντρώσεις, από τις οποίες εκλέχτηκαν επιτροπές αγώνα με βασικό αίτημα τις τίμιες εκλογές.

Το κίνημα άρχισε να φουντώνει. Έτσι στις 14 Νοεμβρίου 1973 έγιναν μεγάλες φοιτητικές συγκεντρώσεις στο Πολυτεχνείο και στη Νομική σχολή. Η δεύτερη συγκέντρωση εξελίχτηκε σε πορεία προς το Πολυτεχνείο, με αποτέλεσμα να γίνουν βίαιες συγκρούσεις με την Αστυνομία. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας αποφασίστηκε η κατάληψη του Πολυτεχνείου γεγονός που πραγματοποιήθηκε το ίδιο βράδυ. Οργανώθηκαν επιτροπές για την περιφρούρηση, τη συνθηματολογία και για τις άλλες εκδηλώσεις.

Την άλλη μέρα άρχισε η λειτουργία ραδιοφωνικού σταθμού. Έτσι η καρδιά της αντίστασης ενάντια στη Χούντα ήταν το Πολυτεχνείο με συνέπεια να συγκεντρωθούν μεγάλα πλήθη λαού στους γύρω δρόμους, μεγάλα πλήθη λαού που αποτελούνταν από φοιτητές, εργάτες και αγρότες των Μεγάρων. Παράλληλα έγινε αρτιότερη οργάνωση των φοιτητών που είχαν καταλάβει το Πολυτεχνείο. Στις επιτροπές αντιπροσωπεύονταν όλες οι δημοκρατικές παρατάξεις.

Την άλλη μέρα στις 16 Νοεμβρίου η σύγκλητος αρνήθηκε να επιτρέψει την καταπάτηση του Πολυτεχνείου από την αστυνομία, ενώ όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί με δηλώσεις τους τάχτηκαν στο πλευρό των φοιτητών. Στους γύρω

δρόμους άρχισαν να συγκροτούνται διαδηλώσεις, που συνήθως κατάληγαν σε σκληρές συγκρούσεις και με πολλούς τραυματίες. Σε λίγο άρχισαν να πέφτουν οι πρώτοι νεκροί. Το φρόνημα όμως του λαού έμεινε άκαμπτο και ο αγώνας γενικεύτηκε. Σε πολλά σημεία της Αθήνας στήθηκαν οδοφράγματα και επιχειρήθηκε η κατάληψη δημοσίων κτιρίων. Στο Πολυτεχνείο οι φοιτητές οργάνωσαν συνέντευξη τύπου, στην οποία παρευρέθηκαν ξένοι δημοσιογράφοι.

Τότε ο δικτάτορας Παπαδόπουλος δίνει διαταγή στο στρατό να επέμβει. Έτσι στις 17 Νοεμβρίου κυκλώνεται το Πολυτεχνείο, τα τανκς γκρεμίζουν την κεντρική πόρτα και σαρώνουν τους φοιτητές. Τα τανκς ακολουθεί ο στρατός. Οι φοιτητές προσπαθούν να διαφύγουν όμως άλλοι κακοποιούνται, άλλοι τραυματίζονται και άλλοι σκοτώνονται. Οι συγκρούσεις συνεχίζονται στους γύρω δρόμους. Παρόμοιες συγκρούσεις συνεχίζονται να γίνονται στη Θεσσαλονίκη, τα Γιάννενα και την Πάτρα χωρίς όμως νεκρούς.

Χύθηκε αίμα νεανικό στο Πολυτεχνείο, αλλά έδειξαν οι φοιτητές πως η ελευθερία δεν αποκτιέται χωρίς θυσίες, πράγμα που το κληρονόμησαν από τους προγόνους τους. Ύστερα από όλα αυτά η κυβέρνηση Παπαδοπούλου ήταν αδύνατο να σταθεί και ανατράπηκε.

*Κορτσινόγλου Ααρών
17 Νοεμβρίου 1989*

Ομιλία που εκφωνήσθηκε στις 17/11/89 από το μαθητή της ΣΤ' τάξης στο Β' Δημοτικό Σχολείο Κόνιτσας Κορτσινόγλου Ααρών.

ΓΙ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

*Ευανθία Δημητρίου Ζδράβου
το γένος Χρήστου Θεοχάρη*

Απεβίωσε στις 11-1-1990

Η Ευανθία Δημητρίου Ζδράβου γεννήθηκε στο Κεντρικό Άρτας. Τελείωσε το εξατάξιο Γυμνάσιο και στην συνέχεια πήρε το πτυχίο Μαΐας.

Παντρεύτηκε με τον συμπατριώτη μας Τάκη Ζδράβο και απέκτησαν τέσσερα παιδιά: Την Βασιλική, τον Βασίλη, τον Χρήστο και την Φωτεινή.

Ακούραστη, δυναμική, ήρεμη, αγωνίστηκε σκληρά πάντα με το πλατύ χαμόγελο στα χείλη για να κερδίσει τη ζωή επαναλαμβάνοντας και στις σκληρές ώρες της δοκιμασίας «Θέλω να ζήσω για να χαρώ το σπίτι μου, τα παιδιά μου, τον άνδρα μου».

Αυτό που επιθυμεί και προσπαθεί να πετύχει ο καθ' ένας μέχρι τα βαθιά γηρατειά, η Ευανθία το πέτυχε στα 52 χρόνια της και έφυγε.

Αγωνίστηκε στη ζωή όρθια, εφ' όπλου λόγχη, όπως θα έλεγε κανείς για ένα γενναίο μαχητή και έπεσε πριν χαρεί τη νίκη.

Με το άφθαστο μεγαλείο της ψυχής της αγάπησε τα αδέλφια του Τάκη, τους συγγενείς του και τους φίλους του.

Έλεγε με ικανοποίηση δεν έχω παράπονο κανένα από κανέναν, σας αγαπώ όλους. Θεωρώ υποχρέωσή μου να τονίσω την προσφορά του άντρα της. Πάντα στάθηκε στο πλευρό της, κατά την διάρκεια της αρρώστιας, από την πρώτη στιγμή και μέχρι την τελευταία της πνοή, δεν φείσθηκε κόπους, έξοδα και ταλαιπωρίες.

Γι' αυτό και η αείμνηστη Ευανθία δεν σκεφτόταν το δικό της μακρινό και αγύριστο ταξίδι, αλλά όπως έλεγε η ίδια «σκέφτομαι τα παιδιά μου και τον Τάκη μου».

Την ημέρα της κηδείας συγγενείς, συνάδελφοι, γνωστοί και φίλοι ήλθαν από όλα τα μέρη της Ελλάδας για να την αποχαιρετήσουν με πολλή συγκίνηση.

Ο αδελφός της Αρχιμανδρίτης Μάξιμος εκφώνησε τον επικήδειο λέγοντας μεταξύ άλλων «ότι σήμερα προπέμπουμε την πιο μικρή μας αδελφή, την Ευανθία...» και περιέγραψε τον βίο της.

Η Ευανθία έφυγε με ήρεμη τη συνείδηση γιατί επιτέλεσε το καθήκον στο ακέραιο. Η ψυχή της όμως θα φτερουγίζει εδώ ανάμεσα στους δικούς της, θα τους συμπαραστέκεται και θα χαίρεται με την χαρά τους σε κάθε πρόοδο και επιτυχία τους.

Με την βεβαιότητα ότι η Ευανθία ζει και θα ζει στις σκέψεις και στις καρδιές όλων τους, ας παρηγορηθούν οι δικοί της και εύχομαι το χώμα της Κονιτσιώτικης γης, που την σκέπασε, να είναι ελαφρό.

Αιωνία της η μνήμη

Κόνιτσα 25-1-90

Ευάγγελος Μπούνας

Ευχαριστήριο

Ευχαριστούμε όλους, όσους με οποιονδήποτε τρόπο μας συμπαραστάθηκαν στο βαρύ πένθος μας, για τον θάνατο της πολυαγαπημένης μας συζύγου και μητέρας **ΕΥΑΝΘΙΑΣ Δ. ΖΔΡΑΒΟΥ**

Ο σύζυγος: Δημήτριος Ζδράβος
Τα παιδιά: Βασιλική, Βασίλειος, Χρήστος, Φωτεινή και Γεώργιος Καλαϊτζής.

Κρίσεις — Σχόλια

• Με συνοδό μια πολύμορφη κρίση, προηγείται η κρίση αξιών και έπεται η οικονομική, οδηγούμαστε για τρίτη συνεχή φορά σε εθνικές εκλογές. Καλούμαστε να εκλέξουμε τους βουλευτές του νομού μας οι οποίοι θα μας εκπροσωπούν εμάς και τη συλλογική μας βούληση στο κοινοβούλιο. Η ποιότητα και η πληρότητα της εκπροσώπησης είναι δύο δεδομένα που θα επηρεάσουν κατά κάποιο τρόπο τις τύχες της περιοχής μας. Είναι κοινή διαπίστωση πως η περιοχή μας και συγκεκριμένα η Επαρχία Κονίτσης διατελεί σε καθεστώς μόνιμης υπανάπτυξης και καθυστέρησης. Η απουσία αναπτυξιακού σχεδιασμού αλλά και πολιτικής βούλησης καθιστά το μέλλον της επαρχίας μας αβέβαιο.

Φυσικά για όλα αυτά έχουμε το μερίδιο ευθύνης γιατί δεν θελήσαμε να απαγκιστρωθούμε από τη μιζέρια των πελατειακών μας σχέσεων προς τα πολιτικά κόμματα από τα οποία προσδοκούσαμε την εξυπηρέτηση των ιδίων μας συμφερόντων. Έτσι η μοίρα των πολλών και η τύχη της επαρχίας μας επιτάσσει τη σωστή και υπεύθυνη προβολή των δίκαιων αιτημάτων, χωρίς να σταθούν εμπόδιο σε τούτο νόθες κομματικές διαχωριστικές γραμμές. Η σημερινή φαινομενική ευμάρεια της πόλης μας δεν αντανakλά και δεν προδικάζει αναγκαστικά ένα παρόμοιο μέλλον. Αλλά στο χρόνο αυτό εκτός από τις εθνικές εκλογές έχουμε τον Οκτώβριο και τις δημοτικές εκλογές.

Το μέγεθος των προβλημάτων της πόλης της Κόνιτσας αλλά και της επαρχίας αποτελεί το μέτρο ευθύνης που πρέπει να διακατέχει εκείνους τους συμπολίτες μας που θα λάβουν την απόφαση να διεκδικήσουν την ψήφο των δημοτών.

Σήμερα η τοπική αυτοδιοίκηση εξελίσσεται σε θεσμό πρώτου μεγέθους και ως θεσμός απαιτεί από εκείνους που τον υπηρετούν υπευθυνότητα αλλά και γνώση του αντικειμένου. Φυσικά οι δημοτικές εκλογές αργούν και έτσι θα έχουμε το χρόνο να επανέλθουμε.

.Α.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Ο καινούργιος χρόνος μας ήρθε με πολύ κρύο και παγωνιά. Το χιόνι που έπεσε στο τέλος του 89 παρέμεινε παγωμένο για πολλές μέρες. Η θερμοκρασία, τη νύχτα, όλο σχεδόν το μήνα κατέβαινε 6-8 βαθμούς κάτω από το μηδέν. Το πολύ κρύο όμως, δεν εμπόδισε τους Κονιτσιώτες να κάνουν τα γλέντια τους. Έτσι, στις 13/1/90 έγινε στα «Πλατανάκια» ο χορός του Συλλόγου Γονέων και κηδεμόνων του Γ' Δημ. Σχολείου Κόνιτσας με την ορχήστρα «Τα παιδιά της Πάργας».

• Στις 20/1, έγινε στο ίδιο κέντρο, ο χορός των μαθητών Γ' Λυκείου με λαϊκά όργανα.

• Στις 27/1 ο εκπολιτιστικός Σύλλογος Α. Κόνιτσας έκοψε την πίτα στα «Πλατανάκια» και γλέντησαν τα μέλη του μέχρι τις πρωινές ώρες.

• Στις 30/1 (γιορτή των τριών Ιεραρχών) έγινε η καθιερωμένη λειτουργία στον Αγ. Κοσμά κι επακολούθησε δεξίωση στο Δημαρχείο, παρουσία όλων των Αρχών, με προσέλευση καθηγητών - δασκάλων και γονέων. Την παραμονή μίλησε στο Γυμνάσιο-Λύκειο ο Θεολόγος καθηγητής κ. Γάλλος για τους τρεις Ιεράρχες.

• Όλος σχεδόν ο Γενάρης πέρασε με παγωνιές και μόνο στο τέλος έρριξε μια βροχή.

• Στις 28/1 ο Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας έκοψε την πίτα του στην αίθουσα του εξωραϊστικού Συλλόγου.

- Στις 2/2, με την ευκαιρία της γιορτής της Μητέρας, τελέστηκε Λειτουργία στο Ναό του Αγ. Κοσμά, για τις μητέρες και τα παιδιά, ενώ την παραμονή έγινε Εσπερινός μετ' αρτοκλασίας.

- Στις 2/2 ο Εξωραϊστικός Σύλλογος έκοψε την πίτα στα γραφεία του και έγινε απολογισμός του έργου του.

- Στις 8/2 μίλησε στο καφενείο κ. Ζακόπουλου ο υποψ. βουλευτής Ν.Δ. κ. Χαραλαμπόπουλος για τις «τρέχουσες» πολιτικές εξελίξεις».

- Ο Σύλλογος Ασημοχωρίου «Η ΠΡΟΟΔΟΣ» έκοψε την πίτα στο ξενοδοχείο «Στάνλεϋ» στις 13/1 και στις 3/2 διοργάνωσε χορό στο κέντρο «ΜΟΣΤΡΟΥ» στην Πλάκα.

- Με απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας ιδρύεται καταφύγιο θηραμάτων στην περιοχή Πάδων. Θα ξεκινάει από τις υπώρειες του Σμόλικα και θα φτάνει ως τους Ασπροπόταμους, περιλαμβάνοντας 20 χιλιάδες στρέμματα περίπου.

- Έγινε με επιτυχία στις 10/2 από τη Μαθ. Εστία Κόνιτσας ο ετήσιος χορός με την ορχήστρα Φιλιατών.

- Συγκέντρωση στον κινηματογράφο «ΟΛΥΜΠΙΟ» έκανε στις 12/2 η πολιτ. επιτροπή του Συνασπισμού Κόνιτσας, όπου ο βουλευτής κ. Ρήγας μίλησε και συζήτησε με τους συγκεντρωθέντες διάφορα επίκαιρα ζητήματα.

- Επιτέλους, ύστερ' από παγωνιές και ξηρασία που κράτησε ένα μήνα, έπεσαν από τις 9-15 Φεβρουαρίου βροχές στα πεδινά και χιόνια στα βουνά της επαρχίας μας.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ (από 1-31/1/90)

Σχετική υγρασία 63%

Ελάχιστη θερμοκρασία -8,6° (7-1-90)

Μέγιστη θερμοκρασία 16,6 (31-1-90)

Ημέρες βροχής 2 (27-30)

Ύψος βροχής 2,5 εκ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Αρραβώνες:

- Στις 27/12/89 έγιναν στη Θεοτόκο, οι αρραβώνες του Νίκου Θεολόγου και της Λαμπρινής Ζούνη.

- Αρραβωνιάστηκαν στο Δίστρατο, ο Χρήστος Καραγιάννης και η Νίκη Οικονόμου.

- Ο Χρήστος Σπανός και η Λίλιαν, κόρη του Σαράντη Αγόρου από τη Βουδαπέστη.

- Ο Παναγιώτης Νίκου από το Δίστρατο και η Κούλα Σκλήρη από τη Λευκάδα.

- Στις 27/1 έγιναν στην Κόνιτσα οι αρραβώνες του Χρήστου Φ. Γαϊτανίδη και της Πολυξένης Σπ. Λιάπη από το Γεροπλάτανο.

- Στις 4/2 έγιναν οι αρραβώνες του Σταύρου Νούλη από τη Ζίτσα και της Βάσως Γιωργάτη.

Γάμοι:

- Στο Δίστρατο έγιναν οι γάμοι του Σταύρου Ντασταμάνη και της Γιαννούλας Μάιπα.

- Στο ίδιο χωριό παντρεύτηκαν, ο Γιάννης Μαργαρίτης και η Δήμητρα Ευαγγέλου από τα Άρματα.

- Στις 27/1 έγιναν στο Κοντόκαλη Κέρκυρας οι γάμοι του Χρήστου Ντάμα από τα Καβάσιλα και της Ελένης Καζιάνη από την Κέρκυρα.

- Στις 3/2, έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Γιώργου Κίτσιου και της Βάσως Σκουτέλα από την Άρτα. Μετά τη στέψη ακολούθησε γλέντι στα Πλατανάκια με λαϊκά όργανα.

Γεννήσεις:

- Απόχτησαν: κοριτσάκι, στις 22/12/89 ο Στέφανος και η Χαρίκλεια Βρόικου, στην Κόνιτσα.

• Κοριτσάκι, ο Αλέξης και η Σουλτάνα Τσόλη στην Κόνιτσα, στις 16/12/89.

• Αγοράκι στις 5/1/90 ο Δημήτρης και η Ασπασία Βλάχου, στην Κόνιτσα.

• Στο Δίστρατο ο Παύλος και η Μαρία Καραγιάννη, αγοράκι στις 14/1.

Βαπτίσεις:

Στις 28/1 ο Νίκος και η Γιαννούλα Μάιπα βάφτισαν το γιό τους, που πήρε το όνομα Κωνσταντίνος (Δίστρατο).

Θάνατοι:

Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό της Δίστρατο, στις 4-1-90 η Μαρία Δ. Παγανιά, σε ηλικία 63 ετών.

• Στην Κόνιτσα κηδεύτηκε στις 12/1, η Ευανθία Δ. Ζδράβου, 53 ετών.

• Στην Κόνιτσα πέθανε και κηδεύτηκε η Σοφία Πίσπα από το Παλαιοσέλι, ηλικίας 92 ετών, στις 23/1

• Πέθανε στις 29/1 και κηδεύτηκε στο χωριό του Πυρσόγιαννη ο Κώστας Παπαδημητρίου 65 ετών.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ — ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Παπακώστας Στέργιος Θεσ/νίκη	1.000
Παπαδιαμάντης Κώστας Θεσ/νίκη	1.000
Ζιώγα Αγγελική Ιωάννινα	1.000
Μπούνας Πέτρος Ιωάννινα	1.000
Κοντογιάννης Κώστας Κόνιτσα	1.000
Μπελθικιώτης Παν. Άρνισσα	1.000
Ζήσης Τρύφων Ιωάννινα	2.000
Ιερ. Ζκίρτας Άγγελος Πάδες	1.000
Ρίζος Βασίλειος Ιωάννινα	1.000
Γώγος Γεώργιος Γρεβενά	1.000
Δούκας Περικλής Αθήνα	1.000
Κουσιαφές Ανδρέας Πάτρα	1.000
Τσιουμάνης Στέργιος Θεσ/νίκη	1.000
Λάππας Κων/νος Καλλιθέα	2.000
Λάππας Θανάσης Λάρισα	1.000
Λάμπρου Γρηγόριος Καλλιθέα	500
Ταπεινόπουλος Γεώρ. Θεσ/νίκη	2.000

Βλιώρας Χρήστος Αθήνα	500
Κοινότητα Κεφαλοχωρίου	1.000
Παπαδημητρίου Κ. Πυρσόγιαννη	1.000
Χολέβας Χριστόδουλος Αθήνα	1.000
Ευαγγέλου Ουρανία Κόνιτσα	800
Τριβόλη Ερασμία Θεσ/νίκη	1.000
Νούτσης Στυλιανός Αθήνα	1.500
Σουϊλού Σελήμ Κόμοτινή	500
Τζήμας Μηνάς Ελεύθερο	800
Στεφανίδης Στέφ. Θεσ/νίκη	1.000
Τσούκας Κων/νος Κόνιτσα	500
Κατσικόπουλος Γεώργιος Βόλος	1.000
Λώλος Φάνης Κόνιτσα	800
Κολιός Λεωνίδας Μάζι	1.000
Ντίνης Ιωάννης Λαγκάδα	1.000
Μαυρογιάννης Γιώργ. Κόνιτσα	1.000
Δούκας Θωμάς Αθήνα	1.000
Κατσαμάνη Μαρίκα Πάδες	1.000
Κούγιας Χρήστος Κόνιτσα	800
Μπάρμπας Παναγ. Κόνιτσα	1.000
Ασημόπουλος Στέφ. Αθήνα	1.500
Τσιρώνης Αθανάσιος Πάτρα	1.000
Ζαχαράκης Δημήτριος Κόνιτσα	800
Λώλης Ζήσης Κόνιτσα	800
Πλατή Ελισάβετ Κόνιτσα	1.000
Τζάλλας Ευάγγελος Κόνιτσα	1.000
Μάνθος Κώστας Κόνιτσα	800
Σπανός Αθανάσιος Πηγή	1.000
Σίμος Αλκιβιάδης Ιωάννινα	1.000
Αθανασούλης Ζήσης Σχοινιά Αλεξάνδρειας	1.000
Βλάχος Παναγιώτης Κόνιτσα	2.000
Βλάνος Παναγιώτης Κόνιτσα	2.000
Μάλιακας Παύλος Αθήνα	1.500
Καρατζήμος Δημ. Δίστρατο	1.000
Μάνθος Νικόλαος Κόνιτσα	2.000
Χούσος Σπύρος Πειραιάς	2.000
Τσιναρίδη Πόπη	2.000
Χούσου Άννα Κόνιτσα	1.000
Σπύρου Βασ. Γερμανία Μάρκα	50
Καπακλής Κώστας Κόνιτσα	1.000
Κετικίδης Ηρακλής Αμφιλοχία	1.000
Ζαχαράκης Γιώργος Κόνιτσα	1.000
Έξαρχος Σωτήριος Πειραιάς	500
Ζήνδρος Βασίλειος Κόνιτσα	1.000
Παπαχαρίση Τάκης Μάζι	1.000
Ντόκος Αλέκος Κόνιτσα	1.000
Μιχαλόπουλος Χαράλ. Κόνιτσα	1.000

HOTEL "ΑΩΟΣ,"
RESTAURANT - BAR

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

1ο ΧΑΜ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΟΙΚΙΑ: ΦΛΟΙΑΣ 23 »
ΔΕΧΕΤΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122
ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΗ 6 - 8 ΜΜ ΤΗΛ. 80 69 013
ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

Δ^ο ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
Τ ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ «ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥ»
ΕΠΙΜΕΛ ΝΟΣΙΟΚ «ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΩΝ»

ΙΑΤΡΕΙΟ ΣΟΛΩΝΟΣ 66
(ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ)
ΤΗΛ 3602 966 (106 80) ΟΙΚΙΑ ΚΑΙΣΙΑΝΔΡΑΣ 10
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5 - 8 ΜΜ ΑΝΘ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ
ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΗΛ 9701 285

Ξενώνας με 39 κρεβάτια - έργο της
Αδελφότητας Κερασσοβιτών Αθηνών,
λειτουργεί στο Κεράσοβο. Τηλεφ. 0655 -
41.307.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' α-
πευθύνονται και στην Αθήνα: κ. Ζάρα
τηλ. 8026395.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
Δημήτριος Ν. Καζαμίας
Εμ. Μπενάκη 24
Τηλ. 3627 - 725

ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣ. ΡΕΒΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ 22
ΤΗΛ. 426.951

ΠΑΤΡΑ

«ΚΟΝΙΤΣΑ»
Ε.Π.Ε.
ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ
ΔΟΜΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ

ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ - ΦΟΡΤΩΤΕΣ ΤΣΑΠΕΣ
ΚΟΜΠΡΕΣΕΡ - GRADAR - ΟΔΟΣΤΡΩΤΗΡΕΣ
ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ ΛΑΤΟΜΕΙΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ - ΣΥΓΚ/ΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΣ

ΣΩΤ. ΛΩΤΟΣ & Β. ΧΑΤΖΗΜΕΛΕΤΙΟΥ
ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ 10 - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΛΑΤΩΝΟΣ
ΤΗΛ 5138315

ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ - ΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΓΙΑΤΡΟΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΝ
ΤΗΛ. 0651-71354

ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 6 - ΣΟΝΛΙΟΝ
ΓΙΑΝΝΕΝΑ

ΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ

• ΚΟΝΙΤΣΑ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΛΑΤΕΙΑ
ΤΗΛ.: 0655.22964

• ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΣΤΟΑ ΟΡΦΕΑ - ΚΤΙΡΙΟ Β' - 2^{ος} ΟΡΟΦ
ΓΡΑΦΕΙΟ 9